

Hanna Träff

ETSIVÄN NUORISOTYÖN ROOLI OPPIVELVOLLISUUSIKÄISTEN PA- RISSA

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Nuorisokasvatuksen johtamisen ja kehittämisen koulutus
(ylempi amk)

2023

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (ylempi AMK)
Tekijä	Hanna Träff
Työn nimi	Etsivän nuorisoyön rooli oppivelvollisuusikäisten parissa
Toimeksiantaja	Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Vuosi	2023
Sivut	44 sivua, liitteitä 5 sivua
Työn ohjaaja	Sari Miettinen

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää etsivien nuorisotyöntekijöiden näkemyksiä omasta roolistaan oppivelvollisuusikäisten kanssa tehtävässä työssä oppivelvollisuuslain muututtua vuonna 2021. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä tietoa, jota voidaan hyödyntää tulevaisuudessa etsivän nuorisotyön kehittämiseen. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry:n kanssa.

Vuonna 2021 tuli Suomessa voimaan uusi oppivelvollisuuslaki, joka muutti alle 18-vuotiaiden koulunkäyntiä sekä palveluohjausta. Uuden oppivelvollisuuslain myötä oppilaitoksilla ei ole enää ilmoitusvelvollisuutta oppivelvollisuusikäisistä nuorista etsivälle nuorisotyölle. Uusi laki ei tarkkaan määritä, miten oppivelvollisuusikäisiä tulisi ohjata, joten palveluprosessit vaihtelevat paikkakunnittain.

Opinnäytetyö on määrällinen tutkimus, jonka aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta. Tutkimuksen kohdejoukkona oli Suomen suomenkieliset etsivät nuorisotyöntekijät. Tutkimuskysymys opinnäytetyössä oli, millainen vaikutus oppivelvollisuuden lakimuutoksella on etsivään nuorisotyöhön. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, mikä vaikutus lakimuutoksella on ollut etsivän nuorisotyön asiakasmääriin, miten lakimuutos on vaikuttanut yhteistyöhön etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten välillä ja millaisena etsivä nuorisotyö näkee oman asemansa oppivelvollisten ohjauksessa.

Kyselyyn vastasi 109 etsivää nuorisotyöntekijää. Tutkimuksessa selvisi, että oppilaitoksilta etsivään nuorisotyöhön tulevat ilmoitukset ovat vähentyneet lakimuutoksen myötä. Etsivä nuorisotyö tekee monipuolisesti yhteistyötä oppilaitosten kanssa ja yhteistyö on pysynyt pääsääntöisesti samanlaisena kuin ennen lakimuutosta. Oppivelvollisten ohjauksen käytännöt poikkeavat paljon paikkakuntien ja oppilaitosten välillä. Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat nykytilan pääsääntöisesti vähintään kohtalaisen hyväksi, mutta etsivän nuorisotyön asema koettiin hieman epäselvemmäksi lakimuutoksen myötä.

Asiasanat: etsivä nuorisotyö, oppivelvollisuus

Degree	Master of Humanities
Author	Hanna Träff
Thesis title	The role of outreach youth work among compulsory school aged youth
Commissioned by	Into – Association for Outreach Youth Work and Workshop Activities
Time	2023
Pages	44 pages, 5 pages of appendices
Supervisor	Sari Miettinen

ABSTRACT

The aim of the thesis was to find out the views of outreach youth workers about their own role, in the work with compulsory school age youth after the compulsory law changed in 2021. The purpose of the thesis was to collect information that can be used in the future to develop outreach youth work. The thesis was conducted in cooperation with Into – association for outreach youth work and workshop activities.

In 2021, a new law on compulsory education entered into force in Finland. It changed the schooling system and service guidance for youth under the age of 18. With the new Compulsory Education Act, educational institutions no longer have an obligation to notify outreach youth workers about compulsory school aged youth. The new law does not specify exactly how these pupils should be guided, so the service processes vary from municipality to municipality.

Quantitative research was used in the thesis, and a survey was used as data collection method. The target group of the study was Finnish-speaking outreach youth workers. The research question in the thesis was, what effect does the change in the compulsory education law have on outreach youth work. In addition, another goal was to find out, what effect has the change in the law had on the clients of outreach youth work, how has the change in the law affected the cooperation between outreach youth work and educational institutions and how does investigative youth work see its own position in the guidance of compulsory education aged youth?

109 outreach youth workers responded to the survey. The research revealed that the notifications from educational institutions for outreach youth work have decreased with the change in the law. Outreach youth work cooperates with schools in a variety of ways, and the cooperation has generally remained the same. Proceedings for compulsory education differ a lot between locations and educational institutions. Outreach youth workers generally perceived the current situation to be at least moderately good, but the position of outreach youth work was felt to be a little more unclear due to the change in the law.

Keywords: outreach youth work, compulsory education

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	ETSIVÄ NUORISOTYÖ.....	6
2.1	Lähtökohdat.....	6
2.2	Erilaiset työmuodot sekä prosessit	7
2.3	Vaikutukset.....	9
3	MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ.....	11
3.1	Työympäristöt sekä -yhteisöt.....	11
3.2	Oppilaitosyhteistyö.....	13
4	OPPIVELVOLLISUUSIÄN MUUTOS.....	17
4.1	Lakimuutos	17
4.2	Vaikutus etsivään nuorisotyöhön	18
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	19
5.1	Tutkimuksen kohde ja kohdejoukko.....	19
5.2	Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä	20
5.3	Aineisto ja analyysi	22
6	TUTKIMUSTULOKSET	24
6.1	Oppivelvollisuus ja oppilaitosyhteistyö.....	24
6.2	Oppivelvollisuus ja etsivä nuorisotyö	27
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	32
7.1	Keskeiset tulokset.....	32
7.2	Luotettavuuden arviointi.....	34
7.3	Jatkotutkimus- sekä kehittämissuositukset	35
	LÄHTEET.....	37
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Etsivän nuorisotyön tarkoitus on auttaa niitä alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat palveluiden ulkopuolella tai tarvitsevat palveluverkosta huolimatta rinnalla kulkemista. Etsivä nuorisotyö ei korvaa muita palveluita vaan on osa palveluverkosta. Etsivä nuorisotyö tukee nuoria heidän rakentaessaan omannäköistään tulevaisuutta, johon nuori kokee kuuluvansa ja on tyytyväinen. (Vilen 2018.) Nuorisolaissa (21.12.2016, 11. §) säädetään tietojen luovuttamisesta etsivälle nuorisotyölle. Sen mukaan opetuksen järjestäjän on luovutettava tiedot muusta kuin oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot toisen asteen opinnoista. (Nuorisolaki 11. §).

Uuden oppivelvollisuuslain myötä oppilaitoksilla ei ole enää ilmoitusvelvollisuutta oppivelvollisuusikäisistä nuorista etsivälle nuorisotyölle (Nuorisolaki 11. §). Oppivelvollisuuslaki ei tarkasti määrittele kenen tulisi toimia ohjaus- ja valvontavastuun tai kuka ottaa vastaan ilmoitukset ilman koulupaikkaa olevista oppivelvollisuusikäisistä (Oppivelvollisuuslaki 30.12.2020/1214, 14. §). Kunnan koko ja rakenne sekä sen sisäiset päätökset vaikuttavat, miten kunnassa toimitaan. Tämä herättää myös kysymyksen, millainen on etsivän nuorisotyön rooli muutoksen keskellä.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää etsivän nuorisotyön paikka osana oppivelvollisuusikäisten palveluverkosta. Opinnäytetyön kohderyhmänä ovat Suomen etsivät nuorisotyöntekijät. Opinnäytetyössä halutaan selvittää, millainen vaikutus oppivelvollisuuden lakimuutoksella on etsivään nuorisotyöhön. Lisäksi pyritään selvittämään, mikä vaikutus lakimuutoksella on ollut etsivän nuorisotyön asiakasmääriin, miten lakimuutos on vaikuttanut yhteistyöhön etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten välillä ja millaisena etsivä nuorisotyö näkee oman asemansa oppivelvollisten ohjauksessa.

Aihe valikoitui omasta kokemuksesta etsivänä nuorisotyöntekijänä. Toimin itse etsivänä nuorisotyöntekijänä ennen oppivelvollisuuslain uudistusta kuin sen jälkeenkin. Opinnäytetyön aihe lähti kysymyksistä, miten hän oppivelvollisuuden muutoksen on muualla reagoitu ja millaisia vaikutuksia sillä on ollut etsivän nuorisotyön kenttään. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Into – etsivä

nuorisotyö ja työpajatoiminta ry:n kanssa, jonka taholla oli yhtäläinen kiinnostus tietää miten etsivät nuorisotyöntekijät ovat kokeneet oppivelvollisuuslain muutoksen omassa työssään. Valtakunnallista tietoa voidaan hyödyntää etsivän nuorisotyön kehittämisessä sekä yhteisten toimintalinjojen luomisessa.

Tutkimus toteutetaan kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Aineiston keruumenetelmänä opinnäytetyössä on kyselytutkimus eli survey-tutkimus. Aineiston analyysi toteutetaan kuvailevan eli deskriptiivisen tutkimuksen keinoja hyödyntäen.

2 ETSIVÄ NUORISOTYÖ

2.1 Lähtökohdat

Etsivän nuorisotyön tavoitteena on kohdata 15–28-vuotiaita tuen tarpeessa olevia nuoria. Työn tarkoitus on tukea nuorta arjessa sekä tulevaisuuden suunnittelussa. Etsivä nuorisotyöntekijä auttaa nuorta hänen tarvitsemiensa palveluiden sekä muunlaisen avun piiriin. Luottamuksellinen ja kunnioittava työote on lähtökohta kaikelle asiakastyölle, jonka keskiössä on aina nuoren asiantuntijuus omasta elämästä. Etsivä nuorisotyö tukee nuoria kaikilla eri elämän osa-alueilla ja kohtaa nuoret yksilöinä. (Paananen ym. 2022, 7.)

Nuorisolain mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, jolla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. (Nuorisolaki 10. §.)

Etsivää nuorisotyötä tehdään nuorten ja nuorten aikuisten parissa, jotka ovat yhteiskunnallisesti heikommassa asemassa ja vaarassa joutua syrjäytyneiksi. Syrjäytyminen tarkoittaa esimerkiksi jäämistä palveluverkoston ulkopuolelle. Etsivässä nuorisotyössä on tarkoituksena madaltaa kynnystä palveluihin hakeutumisessa, sekä lisätä tietoa nuorille kuuluvista palveluista. Nuori päättää miten ja missä etsivän nuorisotyöntekijän kohtaa ja asiakastilanteissa menettellään nuoren ehdoilla. Tapaamiset perustuvat aitoon kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen, jotta pystytään luomaan tasavertaisempi asetelma, jossa nuori

voi kohdata etsivän nuorisotyöntekijän matalalla kynnyksellä. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 22–24.)

Sosiaalinen vahvistuminen on yksi keskeisistä etsivän nuorisotyön tavoitteista. Sosiaalinen vahvistuminen tarkoittaa nuoren elämäntaitojen vahvistamista, jotta nuori voisi elää omannäköistään elämää ja pystyisi toimimaan omia tavoitteitaan kohti. Sosiaalista vahvistumista tuetaan kohtaamalla nuori kiireettömästi hänelle tärkeiden asioiden ääreen. Prosessi kasvattaa nuoren sosiaalisuutta, osallisuutta sekä itsenäisyyttä ja luo nuorelle itsevarmuutta uusissa tilanteissa jatkossa. (Paananen ym. 2022, 8.)

Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa listataan yhdeksi tavoitteeksi nuorten syrjäytymisen väheneminen. Tavoitteena on, että jokainen nuori pysyy koulutuspolutta ja nuorisotyöttömyys vähenee. Tämän tavoitteen alla todetaan, että etsivän nuorisotyön toiminnallisia sekä taloudellisia edellytyksiä lisätään. Etsivään nuorisotyöhön nuorten ilmoittamista helpotetaan valtakunnallisella yhteydenottojärjestelmällä. (Valtioneuvosto 2019, 175.)

Valtakunnallisen yhteydenottojärjestelmän loivat opetus- ja kulttuuriministeriö ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto yhdessä CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy:n kanssa. Se otettiin valtakunnallisesti käyttöön Suomessa syksyllä 2021. Yhteysetsivaan.fi-palvelu on tarkoitettu viranomaisille nuorten yksilö- ja yhteystietojen sähköiseen lähettämiseen etsivään nuorisotyöhön. Palvelua pystyvät hyödyntämään myös muut nuorten kanssa toimivat tahot sekä nuori itse. Palvelulla ei pyritä korvaamaan suoria tapoja ottaa yhteyttä etsivään nuorisotyöhön esimerkiksi sähköposti, puhelut, viestit yms. (Yhteys etsivään s.a.)

2.2 Erilaiset työmuodot sekä prosessit

Etsivän nuorisotyö lähtee alueellisen tarpeen kartoituksesta. Kartoituksessa on tarkoituksena selvittää palveluverkoston toimintaa, asukasrakennetta ja muuta olennaista työn kannalta tietoa alueesta. Kartoitusta tehdään määrällisenä sekä laadullisena. Kartoitusta tehdään toistuvasti, jotta siitä saatu tieto pysyy ajankohtaisena. (Huhtajärvi 2016.)

Etsivän nuorisotyön asiakasprosessi muodostuu suunnitelmallisesta työstä, jolla on alku sekä loppu (Paananen ym. 2022, 11). Prosessi alkaa yhteydenotolla etsivään nuorisotyöhön. Nuori voi itsenäisesti olla yhteydessä etsivään nuorisotyöhön moninaisin keinoin, jopa nimettömästi. Nuoren oman yhteydenoton lisäksi viranomaiset, muut ammattilaiset tai lähipiiri voivat tehdä ilmoituksen etsivään nuorisotyöhön. Työskentely on kuitenkin aina nuoren suostumuksella ja nuorella on oikeus kieltäytyä etsivän nuorisotyön palvelusta. (Paananen ym. 2022, 28.)

Etsivän nuorisotyöntekijän on tärkeää tulla nähdyksi nuorten ja nuorten aikuisten keskuudessa. Työskentely vaatii jalkautumista nuorten ja nuorten aikuisten suosimiin oleskelupaikkoihin. Kontaktin ja luottamussuhteen rakentaminen etsivän nuorisotyöntekijän ja nuoren välillä vaatii etsivältä nuorisotyöntekijältä itsensä esiin tuomista niin yksilöille kuin ryhmille. (Huhtajärvi 2016.)

Ohjauksen keskipisteenä on aina nuori, tapahtuipa tapaaminen missä ympäristössä tahansa. Elämme digitaalisessa yhteiskunnassa, jossa palveluiden muuttuminen kokonaan tai osittain verkkoalustoille on yleistä. Nuorisotyössä digitalisaatio toimii kehittämisen välineenä, jolloin se lisää nuorisotyön tavoitettavuutta. Digitaalisuus ei kuitenkaan ole ohjauksen itseisarvo ja nuori tulee kohdata hänen tarpeitaan vastaavalla tavalla. Ohjaus on nuorisotyöntekijän ja nuoren välistä yhteistyötä, mikä tarvitsee toimiakseen aidon dialogisuuden sekä kunnioittavan ilmapiirin. (Hämäläinen & Halonen 2021, 47–49.)

Seinätön toimintamalli tarkoittaa, että nuorisotyön palvelut eivät ole sidottuna tiettyyn toimipisteeseen. Seinättömässä toimintamallissa keskitytään ympäristöihin, joissa nuoret itse oleskelevat ja jalkaudutaan niihin. Seinättömän toimintamallin kohteena ovat kaikki nuoret. Toimintamallissa on tarkoitus hyödyntää alueellista tietoa sekä yhteistyötä, jotta toiminta tavoittaisi mahdollisimman laajasti kaikenlaiset nuoret. Toiminta eroaa jalkautuvasta työstä, koska sen tarkoitus ei ole tavoittaa tiettyä kohderyhmää esim. syrjäytymisvaarassa olevia tai puuttua välittömiin tarpeisiin esim. päihtyneet nuoret. (Valkendorff ym. 2017, 184.)

Prosessin edetessä etsivänuorisotyöntekijä kulkee nuoren rinnalla kohdaten yhdessä erilaisia kysymyksiä sekä haasteita. Työskentelyprosessiin pituus

sekä vaiheet vaihtelevat yksilöllisesti nuoren mukaan. Tärkeintä on, että etsivä nuorisotyöntekijä on nuoren tukena ja auttaa häntä määrätietoisesti kohti nuoren omia tavoitteita. Työhön saattaa sisältyä mm. palveluohjausta, viranomaiskielen selkiyttämistä, erilaisten vaihtoehtojen esiin tuomista sekä nuoren omien voimavarojen vahvistamista. Etsivän nuorisotyöntekijän on tärkeää tunnistaa oman työnsä rajat ja auttamismahdollisuutensa realistisesti, jotta nuori on mahdollista saattaa oikeanlaisen avun piiriin esim. vakavissa päihde- sekä mielenterveysongelmissa. Etsivä nuorisotyöntekijä voi kuitenkin toimia yhdessä muiden ammattilaisten kanssa omasta roolistaan käsin. (Paananen ym. 2022, 32–33.)

Etsivä nuorisotyö on suurelta osalta yksilötyötä, sitä se ei kuitenkaan pelkää ole, työmuotona voidaan käyttää myös ryhmätoimintaa. Esimerkkinä Jyväskylän nuorisopalveluiden Akku-toiminta, jota etsivä nuorisotyö järjestää. Toiminta on avointa ryhmätoimintaa 15–29-vuotiaille nuorille. Ryhmä tarjoaa nuorille tekemistä sekä mahdollistaa yhteisöllisyyden tunteita. Toiminnan tavoitteena on arjessa selviytyminen, tarvittava tuki sekä palveluohjaus. (Kautto-Koukka & Kolehmainen 2017, 87.)

Prosessin päämääränä on vahvistunut nuori, joka ei enää tarvitse etsivän nuorisotyöntekijän aktiivista apua. Etsivä nuorisotyöntekijä ja nuori tekevät yhdessä päätöksen yhteistyön päättymisestä. Jos yhteistyö on tulossa päätökseensä nuoren iän vuoksi, tulee tukiverkosto ja jatkopalvelut katsoa yhdessä läpi, jotta nuori ei tässäkään tilanteessa jää yksin. Nuori voi myös itsenäisesti päättää yhteistyön missä vaiheessa tahansa, vaikka etsivä nuorisotyöntekijä kokisi yhteistyön nuoren näkökulmasta kannattavaksi. Yhteistyön päättäminen ei tarkoita, etteikö nuori voisi hakeutua uudestaan etsivän nuorisotyön asiakkuuteen. Yhteydenpito voi myös jatkua satunnaisena päättämisen jälkeen ns. jälkiseurantana. Jälkiseurannassa voidaan esimerkiksi varmistaa nuoren aloittaessa koulun, että se lähtee ongelmitta käyntiin. (Paananen ym. 2022, 35.)

2.3 Vaikutukset

Seurantatilastot ja nuorilta saatu palaute auttavat toiminnan suunnittelussa, johtamisessa sekä kehittämisessä. On tärkeää, että nuoret pääsevät itse vaikuttamaan toimintaan heidän kokemustensa pohjalta. Tiedon kerääminen ja

tuottaminen edistää näkyvyyttä, ohjaa kehitystä, osoittaa vaikuttavuutta sekä tukee ymmärrystä nuorten yhteiskunnallisesta tilanteesta. (Paananen ym. 2022, 44.)

Asiakastietojen ylläpitämiseen, tilastointiin sekä raportointiin on etsivillä nuorisotyöntekijöillä käytössään PAR-järjestelmä. Järjestelmä on Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ylläpitämä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama. Järjestelmän avulla tuotetaan numeraalista tilastotietoa etsivän nuorisotyön asiakasprosessista. Esimerkiksi järjestelmään voi kirjata nuoren perustiedot, luoda tavoitteita, seurata nuoren palveluprosessia tai pitää kirjaa tapaamisten määrästä ja sisällöstä. PAR-järjestelmän tuottama tieto jokaisen etsivän omasta organisaatiosta on heidän vapaassa käytössään, mutta tämän lisäksi valtakunnallisesti kerätyt tilastot julkaistaan kerran vuodessa nuorisotilastot.fi -sivustolla. (PAR-järjestelmä s.a.)

Vuoden 2019 tilastojen mukaan etsivä nuorisotyö tavoitti kyseisen vuoden aikana yhteensä 20 924 nuorta. Luku on yli tuhat nuorta enemmän kuin vuonna 2018 ja se on korkeampi kuin koskaan edeltävinä vuosina. 90 % tavoitetuista nuorista oli 16–25-vuotiaita. Etsivän nuorisotyön toimenpiteistä tärkeimpänä nousi etsivän nuorisotyön tuki ja tsemppaus, mutta myös eri palveluihin ja toimenpiteisiin on ohjattu nuoria aktiivisesti. Toimeentuloon liittyvät palvelut ovat kärjessä ulkopuolisiin palveluihin ohjatuissa toimenpiteissä. (Bemming & Hilpinen 2020, 9–10, 21–22.)

Valtakunnallisella sosiaalisen vahvistumisen mittarilla eli Sovari-mittarilla seurataan toiminnan sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia. Sovari-mittarilla on mahdollista tuottaa yhdenmukaista vertailtavaa tietoa niin valtakunnallisesti kuin organisaatio kohtaisesti. Into – etsivän nuorisotyö ja työpaja ry ylläpitää Sovari-mittaria ja tuottaa valtakunnallisia sekä alueellisia raportteja sen tuloksista. Sovari-kysely toteutetaan etsivän nuorisotyön asiakkaille ja siihen vastaaminen on nuorelle täysin vapaaehtoista. Sovarin avulla nuori pääsee arvioimaan etsivää nuorisotyötä kolmella eri osa-alueella, jotka ovat saavutettavuus, sujuva keskusteluyhteys sekä apu ja tuki. Sovarilla pyritään selvittämään tietoa myös niistä nuorista, jotka eivät halunneet etsivän nuorisotyön tukea ja ohjausta. (Kinnunen 2023, 3–5.)

Sovari 2022 -raportti kokoaa koko vuodelta kerättyjen Sovari-kyselyiden vastaukset. Vuonna 2022 etsivä nuorisotyö sai yhteensä 2509 nuorelta palautetta Sovari-kysely kautta. Tuloksista selviää että 72 % vastanneista nuorista oli erittäin tyytyväisiä saamaansa tukeen ja 96 % vähintään melko tyytyväisiä. 92 % vastanneista koki pystyvänsä kertomaan luottavaisesti asioita etsivälle nuorisotyöntekijälle. Kyselyyn vastanneet olivat antaneet etsivän nuorisotyön toteutukselle keskiarvoisesti arvosanaksi 4,6 (asteikolla 1–5). Nuorten tyytyväisyys etsivään nuorisotyöhön on raportin mukaan kasvanut edellisvuodesta. (Kinnunen 2023, 6.)

Etsivän nuorisotyön vaikuttavuutta on vielä haastavaa mitata pitkällä aikavälillä. Etsivän nuorisotyö ennaltaehkäisevä työote sekä vaikeus tunnistaa etsivän nuorisotyön asiakkaita hallinnollisista rekistereistä vaikeuttavat pitkäaikavälin vaikuttavuuden seuranta. Kuitenkin vertailemalla tilastotietoja ennen etsivän nuorisotyön aloittamista kunnassa sen aloittamisen jälkeiseen tilaan voidaan ottaa huomioon myös etsivän nuorisotyön ennaltaehkäisevä vaikutus. Jos vertaillaan kuntien nuorten ja nuorten aikuisten NEET-statusen pysyvyyden todennäköisyyttä, voidaan huomata, että kunnissa etsivä nuorisotyön aloittaminen on yhteydessä NEET-statusen pysyvyyden lukuun. (Vauhkonen & Hoikkala 2020, 91–92.)

3 MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

3.1 Työympäristöt sekä -yhteisöt

Etsivälle nuorisotyölle on tyypillistä joustavuus ja toimiminen erilaisissa toimintaympäristöissä. Työssä nuoria kohdataan heille ominaisissa paikoissa, olivatpa ne fyysisiä tai digitaalisia. Tällaisia paikkoja ovat mm. julkiset tilat, kuluvälineet, kadut, oppilaitokset, tapahtumat ja digitaaliset alustat. Kentällä tehtävä työ avaa ovia molemminpuoliselle tutustumiselle niin nuorten, yhteistyötahtojen kuin verkostojen kanssa. (Paananen ym. 2022, 21–21.)

Yhteistyöstä voidaan käyttää kahta erilaista termiä moniammatillista yhteistyötä sekä monialaista yhteistyötä. Moniammatillisessa yhteistyössä katsotaan yksilön eli asiakkaan asemasta millaisia yksilöityjä palveluita hän tarvitsee ympärilleen ja ammattilaiset yhdessä nuoren kanssa pohtivat ongelmia ja tekevät ratkaisuja. Monialaista yhteistyötä tarkastellaan palveluiden asemasta, jolloin

eri tieteen- tai hallinnonalaoista tulevat palvelut tuottavat yhdessä, limittäin tai ajallisesti peräkkäin palvelua asiakkaalle. (Koskela 2023, 65.)

Etsivässä nuorisotyössä tehdään tiivistä työtä muiden ammattilaisten kanssa. Tällaisia tahoja ovat esimerkiksi eri viranomaisten, muun nuorisotyön, oppilaitosten sekä sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa. Haastavat tilanteet voidaan ratkoa hyödyntämällä asiantuntemusta ja osaamista eri aloilta. Monialainen yhteistyö onnistuakseen vaatii palveluverkoston tuntemista, aktiivista yhteydenpitoa sekä suunnitelmallista viestintää. (Paananen ym. 2022, 36–37.)

Etsivät nuorisotyöntekijät tekevät myös keskenään yhteistyötä, varsinkin tilanteissa, jossa nuori käy koulua eri paikkakunnalla, kuin missä on kirjoilla. Oppilaitoksen alueella työskentelevä etsivä nuorisotyöntekijä on nuoren "lähiammattilainen", mutta virallisesti nuori kuuluu kotikunnan etsivien nuorisotyöntekijöiden asiakkuuteen, myös viralliset ilmoitukset nuorista tulevat nuoren kotikunnalle. Tällöin alueellinen yhteistyö etsivien nuorisotyöntekijöiden kesken on tarpeellista. (Pohjantammi 2013, 82.)

Verkostolla tarkoitetaan monen toimijan välistä yhteistyösuhdetta, jossa jaetaan tietoa sekä resursseja. Verkostot voidaan lajitella niiden rakenteen, tarkoituksen sekä toiminnan luonteen mukaan. (Valtioneuvoston kanslia 2019, 13). Yksi keskeisimmistä verkostoista etsivälle nuorisotyöntekijälle on kunnan lakisääteinen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, joka kokoaa tietoa nuorten elinoloista ja edistää palveluverkoston toimintaa. Monialaisissa verkostoissa etsivän nuorisotyön tarkoitus on toimia nuoruuden asiantuntijatahona. Etsivän nuorisotyön tulee olla nuorten puolella ja ottaa erityisesti esille haavoittuvassa asemassa olevien nuorten osallisuuden edistämisen. Toiminta verkostoissa edellyttää etsivältä nuorisotyöntekijältä selkeää kuvaa perustehtävästään, työn arvoista sekä tavoitteista. (Paananen ym. 2022, 39–40.)

Monialainen verkostotyö kuuluu rakenteellisesti etsivän nuorisotyöntekijän toimenkuvaan. Etsivä nuorisotyö työskentelee erilaisten palveluiden rajapinnassa ja auttaa nuoria sekä nuoria aikuisia palveluiden piiriin. Tähän tehtävään vaaditaan organisaatorajat ylittävää yhteistyötä. Joustavan rajapinnalla toimimisen vaarana on liian suuri rooli erilaisissa ryhmissä sekä tehtävissä,

jolloin etsivä nuorisotyöntekijä korvaa tekijöitä monialaisessa palveluverkostossa resurssien puutteen vuoksi. (Määttä & Piironen 2022, 12–13.)

3.2 Oppilaitosyhteistyö

Valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa yhtenä tavoitteena mainitaan moniammatillinen yhteistyö ja erityisesti nuorisotyön vahvistaminen perusopetuksessa sekä ammatillisessa koulutuksessa. Tavoitteella pyritään tukemaan nuorten hyvinvointia, oppimista, kouluviihtyvyyttä, vahvistaa positiivista minäkuva ja tukea oppimisympäristöjen yhteisöllisyyttä sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä. Erityisnuorisotyön viemisellä oppilaitoksiin pyritään ehkäisemään koulukeskeytyksiä, opiskelijoiden hyvinvoinnin ja viihtyvyyden lisäämisellä. (Lapsi- ja nuorisopoliittinen ministeriryhmä 2020, 15–16.)

Oppilaitokset ovat etsivälle nuorisotyölle varhaisia tavoittamisen paikkoja sekä tärkeitä yhteistyötahoja, jos nuori on aikeissa tai keskeyttänyt opintonsa. Etsivässä nuorisotyössä on monenlaisia tapoja toteuttaa kouluyhteistyötä ja toimintatapa on erittäin paikkakuntakohtaista. Osa etsivistä nuorisotyöntekijöistä esittäytyy jo seitsemäs luokkalaisille oppilaille, kuitenkin suurin osa aloittaa esittäytymisen vasta yhdeksäs luokkalaisista. (Pohjantammi 2013, 77–78.)

Etsivä nuorisotyön kohderyhmän nuorimpia ovat perusopetuksen nivelvaiheessa olevat nuoret eli peruskoulun päättäneet. Alaikärajojen tarkempi määrittely kuitenkin vaihtelee kuntien tarpeiden mukaan. Alaikärajan määrittelyssä otetaan huomioon kunnan monialaiset palvelut, koska etsivä nuorisotyö tulisi pääasiallisesti kohdentaa palvelujen ulkopuolisiin tai niistä putoamisvaarassa oleviin. Palvelun piirissä oleminen ei estä etsivän nuorisotyön tuen saamista, jos nuori tarvitsee kokonaisvaltaista ohjausta ja rinnalla kulkevaa aikuista tai hänellä on riski ajautua palveluiden ulkopuolelle. (Paananen ym. 2022, 17.)

Nuorisolaki (11. §) määrittelee oppilaitosten velvollisuuden luovuttaa tietoja etsivälle nuorisotyölle seuraavasti: ”Koulutuksen järjestäjän on luovutettava tiedot muusta kuin oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa”. Lisäksi laki määrittelee oppivelvollisista tietojen luovut-

tamisen seuraavasti: ”Koulutuksen järjestäjä voi luovuttaa tiedot oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukio-koulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.” (Nuorisolaki 11. §.)

Nuorisotyön rooli eri kouluasteilla ja oppilaitoksissa on hajanaista sekä vaihtelevaa. Yhteistyö oppilaitosten kanssa on usein riippuvainen resursseista, asenteista sekä työyhteisöstä. Tiedonjakaminen sekä yhteiset toimintaa linjaavat lait ovat usein yhteistyön motiivina. Nuorisotyön motiivi oppilaitosyhteistyölle on usein nuorten kokonaisvaltainen kohtaaminen, joka sijoittuu niihin toimipaikkoihin, jossa nuoret luonnostaan ovat. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 26–27.)

Peruskouluyhteistyön yleisimpänä tavoitteena on saada kontakti niihin nuoriin, joilla saattaa tulla hankaluuksia opintoihin sitoutumisessa toisella asteella. Perusasteella tehtävä työ on erittäin monimuotoista, koska nivelvaiheen tuki on laaja-alaista sekä hyvin tulkinnan varaista toimintaa. Ennaltaehkäisevää työtä voidaan tehdä heti nuorten siirtyessä yläasteelle, mutta yleisempää on esittäytyä ja toimia yhdeksäsluokkalaisten kanssa, jotka ovat seuraavana lukuvuotena siirtymässä toiselle asteelle. Etsivä nuorisotyö saattaa olla myös osa oppilashuollon ja sosiaalihuollon ryhmää. (Pohjantammi 2013, 78–79.)

Nuorisotyöntekijöillä on oppilaitoksissa viisi roolia, jotka määräytyvät työtehtävien, työtteen sekä toimintatapojen kautta. Nuorisotyöntekijän kasvattajan rooliin kuuluu nuoren rinnalla kulkeminen sekä puolueettomana aikuisena toimiminen. Innostajan ja kehittäjän roolit kohdistuvat niin nuoreen eli yksilöön kuin koko kouluyhteisöön. Ohjaajan roolissa nuorisotyöntekijä toimii yksilön sekä kouluyhteisön kuuntelijana ja ymmärtäjänä. Koordinaattorin roolissa nuorisotyöntekijä toimii rajapinnassa nuoren eri kasvuympäristöjen välillä. Nuorisotyöntekijän tulee nähdä nuori kokonaisvaltaisesti eli olla myös kiinnostunut oppilaitoksen ulkopuolisesta elämästä sekä ympäristöistä. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 58–60.)

Peruskoulussa nuorten kanssa toimiminen ja heihin tutustuminen helpottaa myöhempää etsivän nuorisotyön toimintaa. Nuorten kynnys ottaa yhteyttä etsi-

vään nuorisotyöntekijään madaltuu, kun hän on ennestään tuttu nuorelle. Ennaltaehkäisevät työmuodot ovat hyvin samankaltaisia kuin koulunuorisotyössä. Koulussa on mahdollista pitää oppitunteja (esim. esitellä etsivää nuorisotyötä tai itsenäistymistä), ryhmämuotoista toimintaa ja olla mukana erilaisissa tapahtumissa. On tärkeää olla nuorten näkyvissä ja tavoitettavissa. (Pohjantammi 2013, 79–80.)

Opiskeluun liittyvien haasteiden takana voi olla useita syitä. Erilaisten syiden ja ongelmien lisääntyminen johtaa ongelmien monimutkaistumiseen. Opiskelumotivaation tukeminen ja ylläpitäminen on yksi keskeisimmistä tehtävistä työskennellessä opiskelijoiden parissa. Opiskelumotivaatioon voidaan vaikuttaa esimerkiksi apua ja tukea tarjoamalla, tulevaisuuden tavoitteellisella suunnitella sekä osallisuuden lisäämisellä. (Määttä 2023, 140–141, 145.)

Etsivää nuorisotyötä voidaan myös kohdentaa luokkiin tai ryhmiin, joissa se koetaan erityisen tarpeelliseksi esim. joustavan perusopetuksen luokka. Vanhempainillat ja muut vanhemmille suunnatut tapaamiset ovat myös mahdollisia etsivän nuorisotyön toteutuspaikkoja. Niissä esittäytyminen madaltaa kynnystä kysyä apua ja lähipiirille ilmoittaa nuoresta etsivään nuorisotyöhön. (Pohjantammi 2013, 79–81.)

Etsivä nuorisotyö voi myös tehdä työtä nivelvaiheen opinnoissa. Etsivät nuorisotyöntekijät tekevät yhteistyötä oppilaanohjaajien kanssa opintojen nivelvaiheessa. Peruskouluilla on ilmoitusvelvollisuus etsivään nuorisotyöhön, jos nuori ei ole saanut paikkaa toisen asteen opinnoissa. Etsivän nuorisotyön oppilaitosyhteistyö on yleisempää ammatillisissa oppilaitoksissa, koska tilastollisesti ammattikoulusta tulee enemmän keskeyttäneitä nuoria. Lukio yhteistyötä tehdään enemmän niissä kunnissa, joissa ammatillinen oppilaitos on kauempana. Yksilölliset syyt kuitenkin keskeyttämiseen tai koulutuksen vaihtoon ovat hyvin saman kaltaisia. (Pohjantammi 2013, 81–82.)

Kouluun kiinnittyminen on yksi tärkeimmistä ennaltaehkäisevistä toimista. Kouluun kiinnittymisellä tarkoitetaan nuoren sopeutumista koulun normeihin ja toimintakäytänteisiin, yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden tunnetta sekä oppimiseen ja tukeen liittyviä asenteita. Kouluun kiinnittymisellä voidaan ennalta-

ehkäistä riskikäyttäytymistä sekä syrjäytymistä opiskelu- ja työelämän ulkopuolelle. Kouluun kiinnittymistä edistetään tarjoamalla tukea, mielekkäitä oppimiskokemuksia sekä yhteisöllisen ympäristön. (Manninen 2023, 157–158.)

Etsivän nuorisotyön esittelemisen ja näkyväksi tuominen on harvinaisempaa toisella asteella verrattuna peruskouluun. Yhteistyötä tehdään oppilashuollon kanssa, sekä yksittäisten nuorten, joista on erityinen huoli esim. kasvaneiden poissaolojen takia. Toisen asteen oppilaitoksilla on velvollisuus ilmoittaa etsivään nuorisotyöhön heiltä keskeyttäneiden oppilaiden yksilöinti tiedot, ellei ole erityistä syytä jättää ilmoittamatta. Ennalta ehkäisevää työtä kuitenkin pyritään tekemään myös toisella asteella, jotta jo aikaisessa vaiheessa pystyttäisiin kohtaamaan nuori. Ennaltaehkäisevässä työssä avainasemassa on yhteistyö opettajien sekä oppilashuollon kanssa. Osaan oppilaitoksista on luotu toimintakulttuuri, jossa etsivänuorisotyöntekijä on mukana esim. tavoittelemassa opiskelijaa, jolla on paljon poissaoloja. (Pohjantammi 2013, 82–84.)

Kouluyhteistyö on ottanut uusia muotoja aikojen saatossa ja muutamassa oppilaitoksessa etsivä nuorisotyöntekijä työskenteleekin oppilaitoksen sisässä. Esimerkiksi Hyvinkään Hyrialla, joka tarjoaa ammatillista koulutusta ja valmennus- sekä kuntoutuspalveluita nuorille, tätä työmuotoa on käytetty vuodesta 2018 ammatillisissa oppilaitoksissa. Työntekijät työskentelevän Hyria-säätiölle, mutta ovat osa oppilaitoksen opiskeluhuolto- ja ohjauspalveluhenkilökuntaa. Työssä korostuu moniammatillisuus, jolloin palveluiden päällekkäisyyksiä tulee pyrkiä välttämään. Olemalla kiinteästi osa oppilaitosta ja sen henkilökuntaa pyritään matalamman kynnyksen yhteydenottoihin ja tiiviimpään yhteistyöhön nuorten asioissa. (Paajanen ym. 2021, 81–82.)

Etsivä nuorisotyö Hyriassa sisältää monipuolisia tehtäviä. Etsivät nuorisotyöntekijät päivystävät tauoilla ja juttelevat nuorten kanssa ajankohtaisista asioista, samalla levittäen tietoa omasta työstään. Päivystyksissä on mahdollista lyhyesti auttaa sekä ohjata nuoria esim. tukiasioissa. Koulujen alkaessa etsivä nuorisotyöntekijä käy esittäytymässä uusille opiskelijoille ja kertomassa omasta työstään. Tarkoituksena on, että nuori pystyy matalalla kynnyksellä löytämään etsivän nuorisotyöntekijän, kun hän itse kokee sen vähänkään tarpeelliseksi. Henkilökunnan on myös mahdollista ilmoittaa nuoresta etsivälle nuorisotyöntekijälle, jos heillä herää tästä huoli. (Paajanen ym. 2021, 82.)

Etsivä nuorisotyöntekijän on kuitenkin pidettävä kiinni etsivän nuorisotyön periaatteista. Nuoren kanssa työskennellessä etsivä nuorisotyö katsoo nuoren tilannetta kokonaisvaltaisesti, eikä vaan syytä, jonka takia nuori ohjautui etsivään nuorisotyöhön esim. poissaolot. Nuori saa itse määritellä, mitä asioita kertoo etsivälle nuorisotyöntekijälle. Etsivän nuorisotyön palvelut ovat nuorelle aina vapaaehtoisia ja luottamuksellisia. Tapaamiset eivät myöskään rajoitu koulun sisään, vaan on mahdollista nähdä mm. lenkipolulla. (Paajanen ym. 2021, 83–84.)

Nuorisotyön vapaaehtoisuus nuorille mahdollistaa oppilaitoksissa työskenteilyn, missä nuori kohdataan ilman auktoriteettiongelmia. Nuorisotyöllä on yhtäläinen velvollisuus ja tahtotila kasvatustyölle kuin oppilaitoksen muulla henkilökunnalla. Nuorten kohtaaminen epävirallisissa kasvatustilanteissa sekä koulussa tapahtuva muun toiminnan pohjana on tavoite nuoren tukemisesta sekä kasvattamisesta. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 51–52.)

Etsivällä nuorisotyöllä on mahdollisuus tavoittaa myös oppilaitoksen ulkopuolisia toimijoita sekä palveluita. Esimerkiksi jos nuori kokee, että ei ole oikealla alalla, voidaan järjestää työpajalla valmennus, jonka aikana nuori pääsee kokeilemaan ja pohtimaan sopivampaa alaa itselleen. Tai jos nuori ei olekaan opiskelukuntoinen, voi etsivä auttaa ja tukea sairaanhoitoon pääsyssä sekä sairausloman hankinnassa. Etsivä nuorisotyö on nuoren käytettävissä myös, jos nuori keskeyttää opintonsa väliaikaisesti. (Paajanen ym. 2021, 83.)

4 OPPIVELVOLLISUUSIÄN MUUTOS

4.1 Lakimuutos

Marinin hallitusohjelmassa nimetään yhdeksi tavoitteeksi, että koulutus- ja osaamistaso nousevat kaikilla koulutusasteilla, oppimiserot kaventuvat ja koulutuksellinen tasa-arvo lisääntyy. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi yksi toimenpiteistä on oppivelvollisuusiän nosto 18 ikävuoteen. Toinen aste muuttuu uuden oppivelvollisuusiän myötä maksuttomiksi. (Valtioneuvosto 2019, 164–168.)

Oppivelvollisuuslain uudistuksen tarkoituksena ei ole ollut vain mekaanisesti nostaa oppivelvollisuusikää, vaan myös panostaa nivelvaiheen koulutuksiin helpottaen siirtymistä toiselle asteelle. Nivelvaiheeseen on luotu uusi koulutus, joka otettiin valtakunnallisesti käyttöön elokuussa 2022. Kyseessä on tutkintoon valmentava koulutus, johon on yhdistetty perusopetuksen lisäkoulutus, lukio-opintoihin valmistava koulutus sekä ammatilliseen opetukseen valmistava koulutus. Tavoitteena on tiivistää yhteistyötä perusasteen sekä toisen asteen välillä ja varmistaa jokaiselle nuorelle sujuva nivelvaiheen siirtyminen koulutusasteiden välillä. (Lahtinen & Lankinen 2022, 31.)

Oppivelvollisuuslain uudistuksen myötä toisen asteen opinnoissa jokaiselle opiskelijalle luodaan yksilöllisten opintopolku, jossa otetaan huomioon opiskelijan elämäntilanne, tavoitteet, edellytykset opintoihin sekä tuentarve. Yksilöllinen opintopolku ja sen mukana tulevat tukitoimet varmistavat nuoren opintojen etenemisen ja ehkäisevät keskeytyksiä. Laadukas sekä riittävä opinto-ohjaus on kriittinen osa opiskelijan yksilöllisen polun toteuttamisessa. Uudistuksessa on myös säädetty ohjaus sekä valvontavastuusta, jonka tarkoituksena on seurata sekä edistää oppivelvollisuuden täyttymistä kunnittain. (Lahtinen & Lankinen 2022, 31.)

Oppivelvollisuuslaissa (11. §) todetaan, mikäli oppivelvollinen ei ole aloittanut koulutuksessa on ohjaus- ja valvontavastuussa olevan tahon ilmoitettava tästä oppivelvollisen asuinkunnalle. Oppivelvollisuuslain (14. §) mukaan oppivelvollisen asuinkunnan tulee ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, ellei ohjausta ja valvontaa ole säädetty muun toimijan tehtäväksi. Oppivelvollisuuslaissa (15. §) säädetään, että asuinkunnan on kahden kuukauden kuluttua velvollisuus osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa, jos oppivelvollinen ei ole aloittanut koulutuksessa.

4.2 Vaikutus etsivään nuorisotyöhön

Etsivän nuorisotyön ja nousseen oppivelvollisuusiän välistä tutkimustietoa ei vielä ole, sillä oppivelvollisuuslaki astui voimaan 2021. Ensimmäisiä kyselyitä ja havaintoja on kentällä todettavissa. On olemassa tieteellisiä artikkeleita,

joitka käsittelevät teemaa. Esimerkiksi Paajanen ym. (2020) artikkelissa Etsivänuorisotyö ja oppilaitokset, he pohtivat oppilaitostyön tulevaisuutta lakiuudistuksen jälkeen.

Yhteydenottopyyntöjen määrä etsivään nuorisotyöhön on kasvanut tasaiseen tahtiin vuosien varrella. Vuonna 2022 yhteydenottopyyntöjä koko etsivään nuorisotyöhön tuli 30 116, kun vastaava luku vuonna 2020 oli 28 888 (Suomen nuorisotyön tilastot 2023). Oppivelvollisuuslain muutoksen vaikutuksia yhteydenottopyyntöihin ei ole havaittavissa tämänhetkisen tilastoinnin valossa.

Tilastojen mukaan tutkintoon johtavan koulutuksen keskeytti lukuvuonna 2018–2019 lukiokoulutuksessa 1,6 % opiskelijoista ja ammatillisessa koulutuksessa 8,8 %. Verrattuna lukuvuoteen 2020–2021 määrä on kasvanut molemmissa koulutuksissa. Lukiokoulutuksen keskeyttäneiden määrä lukuvuonna 2020–2021 oli 1,8 % ja ammatillisessa koulutuksessa vastaava luku oli 11,6 %. (Tilastokeskus, 2023.)

Oppivelvollisuuslain yhtenä tavoitteena on tukea toisen asteen opintojen suorittamista eli toisen asteen keskitysten määrän tulisi laskea tulevien vuosien aikana (Lahtinen & Lankinen 2022, 31). Etsivän nuorisotyön kohderyhmään kuuluvat opintonsa keskeyttäneet nuoret, joilla on vaara jäädä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 22.) Tämän tiedon valossa on odotettavaa että tulevina vuosina koulutuksen keskeyttäneiden määrä laskee, jolloin etsivän nuorisotyön pääasiallinen asiakaskunta on muuttoksessa.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimuksen kohde ja kohdejoukko

Tutkimuksen kohteena on oppivelvollisuus ikäisten nuorten parissa tehtävä etsivä nuorisotyö. Tutkimuksen kohdejoukkona toimii Suomen etsivät nuorisotyöntekijät. Tutkimuksen kohdejoukko on rajattu pelkästään suomen kielellä etsivää nuorisotyötä tekeviin ammattilaisiin, sillä kyselytutkimus toteutetaan suomenkielisenä.

Vuonna 2022 Suomessa toimi 717 etsivää nuorisotyöntekijää ja heillä on ollut yhteensä 527 henkilötyövuotta (Suomen nuorisotyön tilastot 2023). Tilastotietoa vieraskielisistä etsivistä nuorisotyöntekijöistä ei löydy, mutta Suomessa vuonna 2022 väestöstä noin 9 % oli vieraskielisiä (Tilastokeskus 2023b). Jos tämä osuus suhteuttaa etsiviin nuorisotyöntekijöihin, jää jäljelle opinnäytetyön perusjoukko, joka on noin 652 etsivää nuorisotyöntekijää.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää etsivien nuorisotyöntekijöiden näkemyksiä omasta roolistaan, oppivelvollisuusikäisten kanssa tehtävässä työssä, oppivelvollisuus lain muututtua. Tarkoituksena on selvittää etsivien nuorisotyöntekijöiden näkemys oppilaitosyhteistyöstä, omasta asemastaan sekä oman paikkakunnan etsivän nuorisotyön tilanteesta lakimuutoksen jälkeen. Tutkimuskysymys opinnäytetyössä on, millainen vaikutus oppivelvollisuuden lakimuutoksella on etsivään nuorisotyöhön. Tutkimuskysymyksen lisäksi opinnäytetyö pyrkii vastaamaan seuraaviin alakysymyksiin:

- Mikä vaikutus lakimuutoksella on ollut etsivän nuorisotyön asiakasmääriin?
- Miten lakimuutos on vaikuttanut yhteistyöhön etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten välillä?
- Millaisena etsivä nuorisotyö näkee oman asemansa oppivelvollisten ohjauksessa?

Opinnäytetyön tehtävänä on kartoittaa etsivän nuorisotyön nykyisiä toimintatapoja oppivelvollisuus ikäisten parissa. Laki muutoksesta on kulunut kaksi vuotta, joten se ei ole ilmiönä täysin tuntematon, mutta käytäntöjen muuttaminen ja vakinaistaminen organisaatiossa vie aikaa ja kehitystä voidaan odottaa tapahtuneen. Opinnäytetyön tuottamaa tietoa voidaan hyödyntää yhtenäisten prosessien luomiseen sekä kehityksen ja muutoksen tarkkailuun.

5.2 Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä

Tutkimusotteeni on kvantitatiivinen eli määrällistä tutkimusta. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan ilmiön nykytilaa tai siinä tapahtunutta muutosta, kuitenkin sen avulla ei päästä syvällisesti tuloksen syihin. Aineiston keruussa hyödynnetään usein ennalta määriteltäviä vastausvaihtoehtoja. Aineisto kerätään usein erilaisten lomakkeiden tai kyselyiden avulla.

(Heikkilä 2014, 15) Määrällisessä tutkimuksessa tietoa kerätään suurelta joukolta, jolloin yksilökohtainen sattumavaraisuus poistuu, jotta tietoa voidaan käsitellä yleisemmällä tasolla ja todeta eroavaisuuksia eri tilanteiden välillä (Ronkainen & Karjalainen 2008, 19). Tutkimusote valikoitui päätöksestä tehdä tutkimuksesta valtakunnallinen ja mahdollisuudesta päästä vertailemaan lakimuu-
toksen vaikutuksia eri kokoisten paikkakuntien etsivään nuorisotyöhön.

Aineistonkeruumenetelmänä käytän kyselytutkimusta eli survey-tutkimus. Kyselytutkimus on tehokas tapa tiedon keruuseen, kun kohdejoukko on laaja. Survey-tutkimuksessa aineisto kerätään tutkimuslomakkeella. (Heikkilä 2014,17) Jokaisessa tutkimuskysymyksessä tulee täyttyä seuraavat tekijät: kysymyksen tulee olla ymmärrettävä, kohdejoukolla tulee olla kysymykseen tarvittava tieto, vastaajan tulee haluta antaa tieto ja kysymysten tulee olla yksiselitteisiä. (Kananen 2011, 30).

Opinnäytetyöni kysely oli neliosainen (ks. liite1). Ensimmäinen osuus piti sisäl-
lään taustakysymyksiä. Toisessa osuudessa kysymykset kohdistuivat oppivel-
vollisuuslakimuutoksen vaikutuksiin etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten välillä. Kolmannessa osuudessa kysely pureutui oppivelvollisuuslakimuutoksen vai-
kutukseen paikkakunnan etsivän nuorisotyön näkökulmasta. Neljäs osuus oli vapaaehtoinen palaute itse kyselystä ja valitusta aiheesta. Kyselyn kaikki ky-
symykset olivat vastaajasta ja taustakysymysten vastauksista huolimatta kai-
kille samat. Kyselyn kysymys 11 sisälsi jatkokysymyksen siihen kyllä vastan-
neille, mutta kyseinen jatkokysymys tästä huolimatta näkyi tästä huolimatta
kaikille vastaajille ja heillä oli siihen mahdollisuus vastata. Kyselyssä käytettiin
monivalintakysymyksiä, avoimia kysymyksiä sekä asteikko kysymyksiä.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tuloksena saadaan määrällistä tietoa eli lu-
kuja. Kun selvitetään frekvenssejä, voidaan määrällisessäkin tutkimuksessa
hyödyntää haastattelupohjaisia vastauksia. (Kananen 2011, 18–19.) Kyselylo-
make sisälsi myös laadullisia kysymyksiä (kysymykset 9 ja 16), jotka kerättiin
lukujen tai monivalinnan sijaan kirjallisesti. Syy laadullisten kysymysten hyö-
dyntämiseen määrällisessä tutkimuksessa oli ilmiön syvempi ymmärrys sekä
moniulotteisempi vastaus tutkimuskysymyksiin.

Opinnäytetyön kyselylomaketta työstettiin yhdessä Into ry:n työelämäohjaajan kanssa vastaamaan mahdollisimman tarkasti aihealueeseen ja tutkimuskysymyksiin. Kyselylomake tehtiin Google Forms -alustalle. Kyselylomake oli auki 18.8.– 8.9.2023 välisen ajan. Kyselylomake jaettiin Into ry:n uutiskirjeessä sekä etsivän nuorisotyön sosiaalisen median alustoilla. Kysely jaettiin myös etsivän nuorisotyön alueellisille koordinaattoreille, joiden toivottiin sekä itse vastaavan kyselyyn, että alueellisesti jakavan kyselyä. Vastausajan päätyttyä vastauksia oli 106, mutta lomake ei teknisen virheen takia sulkeutunut ennalta määriteltynä päivänä, joten lopullisia vastauksia kyselyyn tuli 109.

5.3 Aineisto ja analyysi

Aineisto on empiirisen tutkimuksen mukaista eli havainnoivaa. Havaintoaineisto eli tutkimusaineisto koostuu tutkimuksen kohdejoukon vastauksista tutkimuskysymyksiin tai mielipiteitä tutkittavasta ilmiöstä. (Heikkilä 2014, 12–13.) Kuten opinnäytetyössä käsiteltävän oppivelvollisuusiän nousun vaikutusta etsivän nuorisotyöntekijän työhön. Opinnäytetyön analyysi toteutettiin kuvailevan eli deskriptiivisen tutkimuksen keinoja hyödyntäen, joka on empiirisen tutkimuksen perusmuoto (Heikkilä 2014, 14).

Koska opinnäytetyön kyselyssä on käytetty useampaa eri kysymysmuotoa, sekä hyödynnetty laadullisia kysymyksiä määrällisen tutkimuksen rikastuttamiseen, tuloksissa käytetään useampaa eri analysointimenetelmää. Määrällisten kysymysten analysoinnissa hyödynnettiin ristiintaulukointia sekä aritmeettisen keskiarvon tunnistamista. Ristiintaulukoinnin avulla pyritään selvittämään muuttujien suhdetta tutkimusaineistoon, siinä aineisto esitetään prosentteina ja frekvensseinä (Tähtinen ym. 2020, 165–166). Laadullisten kysymysten analysoinnissa hyödynnettiin teemoittelua. Teemoittelussa tutkimusaineistosta esitetään yhdistäviä tai erottavia tekijöitä, joiden avulla tutkittavaa ilmiötä kuvataan (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Opinnäytetyön kyselyyn vastasi 109 etsivää nuorisotyöntekijää, joten kyselyn vastausprosentti oli 16,7 % kun verrataan opinnäytetyölle määritettyyn perusjoukkoon eli 652 etsivään nuorisotyöntekijään. Kyselyyn vastanneista suurin osa eli 41 % (n= 45) oli työskennellyt etsivänä nuorisotyöntekijänä yli 5 vuotta. Toiseksi eniten vastauksia tuli 3 - 5 vuotta etsivänä nuorisotyöntekijänä

olevilta 28 % (n= 31). Näiden kahden ryhmän erityinen tarkastelu oli tutkimuksen kannalta tärkeä, sillä nämä vastaajat ovat varmasti työskennelleet sekä ennen että jälkeen vuoden 2021 syksyn oppivelvollisuuslakiuudistuksen. Vastaajista 22 % (n= 24) oli työskennellyt etsivänä nuorisotyöntekijänä 1 - 2 vuotta ja 8 % (n= 9) alle vuoden. Analyysin ristiintaulukoinissa keskityttiin erityisesti tämän muuttujan tarkasteluun, koska se oli tutkimuskysymysten kannalta keskeisin.

Vastanneista suurin osa 53 % (n= 58) tekevät etsivää nuorisotyötä taajaan asutussa kunnassa (asukasluku 4 000 – 20 000). Toiseksi eniten vastauksia oli 19% (n= 21) keskisuurista kaupungeista (asukasluku 20 000 – 80 000). Vähiten vastauksia oli 15 % (n= 16) maaseutumaisista kunnista (asukasluku alle 4 000) ja 13 % (n= 14) suurista kaupungeista (asukasluku yli 80 000). Analyysin ristiintaulukoinnissa tätä taustamuuttujaa huomioitiin erityisesti kysymyksissä, joissa hyödynnettiin Likertin-asteikkoa.

Likertin-asteikolla tarkoitetaan mielipideväittämissä hyödynnettyä yleensä viisi arvoista järjestysasteikkoa. Sen arvoasteikossa yleensä ensimmäinen ja viimeinen osa ovat ääripäitä esimerkiksi täysin samaa mieltä ja täysin erimieltä. Kyselyyn vastaajan tulee valita asteikolta hänen ajatuksiaan kuvaavin vaihtoehto. (Heikkilä 2014, 51).

19 Suomen maakunnasta vastauksia oli saatu 15 eri maakunnan alueelta. Eniten vastauksia 13 % (n=14) saatiin Pirkanmaalta. Maakuntia joissa vastausprosentti oli yli kymmenen olivat Pirkanmaan lisäksi Pohjois-Pohjanmaa 12 %, n=13), Etelä-Pohjanmaa 11 % (n= 12), Uusimaa 10 % (n= 11) sekä Keski-Suomi 10 % (n= 11). Ainoat maakunnat josta ei saatu yhtäkään vastausta kyselyyn olivat Ahvenanmaa, Etelä-Karjala, Kainuu sekä Kymenlaakso. Tätä taustamuuttujaa ei hyödynnetty opinnäytetyön analyysissä, koska sen tuoma lisätieto on merkityksetön analyysin ja tutkimuskysymysten kannalta. Maakuntien yksittäiset vastaumäärät olivat alhaiset luotettavan analyysin tekemiseen. Kysymyksen päätehtävänä oli osoittaa opinnäytetyön kyselyn valtakunnallinen kattavuus.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Oppivelvollisuus ja oppilaitosyhteistyö

Kyselyyn vastanneet etsivät nuorisotyöntekijät kertoivat mielipiteensä Likertin-asteikolla siitä, kuinka lakimuutos on vaikuttanut ilmoitusten määrään oppivelvollisuus ikäisistä nuorista (syksyn 2021 jälkeen). Kysymykseen vastasi kaikki 109 osallistujaa, joista 12 % (n= 13) vastasi en osaa sanoa (kuva 1). Enemmistön 33 % (n= 36) mielestä ilmoitukset ovat vähentyneet paljon. Toiseksi eniten vastauksia sai vaihtoehto ilmoitukset ovat vähentyneet hiukan 27 % (n= 30). 14 % (n= 15) vastasivat ilmoitusten määrän pysyneen samana lakimuutoksen jälkeen. Vähiten vastauksia saivat vaihtoehdot: ilmoitusten määrä on lisääntynyt hiukan 10 % (n= 11) ja ilmoitusten määrä on lisääntynyt paljon 4 % (n= 4).

Vastaajien työkokemusten vertaamisella tuloksiin ei ole nähtävissä vaikutusta kokonaistuloksiin. Kuitenkin mitä vähemmän työkokemusta työntekijällä oli, sitä suurempi osuus vastauksista olivat en osaa sanoa kohtaan. Oli vastaajan työkokemus mikä tahansa, suurin osa vastauksista ilmoitti ilmoitusmäärien vähentymiseen lakimuutoksen jälkeen.

Kuinka lakimuutos on vaikuttanut ilmoitusten määrään oppivelvollisuus ikäisistä nuorista (syksy 2021 jälkeen)? Ilmoitukset ovat...

	Yli 5 vuotta % (n)	3-5 vuotta % (n)	1-2 vuotta % (n)	alle vuoden % (n)	yhteensä % (n)
Lisääntyneet paljon	0 (0)	3 (1)	12 (3)	0 (0)	4 (4)
Lisääntyneet hiukan	16 (7)	6 (2)	9 (2)	0 (0)	10 (11)
Pysyneet samana	11 (5)	19 (6)	12 (3)	11 (1)	14 (15)
Vähentyneet hiukan	24 (11)	36 (11)	29 (7)	11 (1)	27 (30)
Vähentyneet paljon	49 (22)	26 (8)	21 (5)	11 (1)	33 (36)
En osaa sanoa	0 (0)	10 (3)	17 (4)	67 (6)	12 (13)
Yhteensä	100 (45)	100 (31)	100 (24)	100 (9)	100 (109)

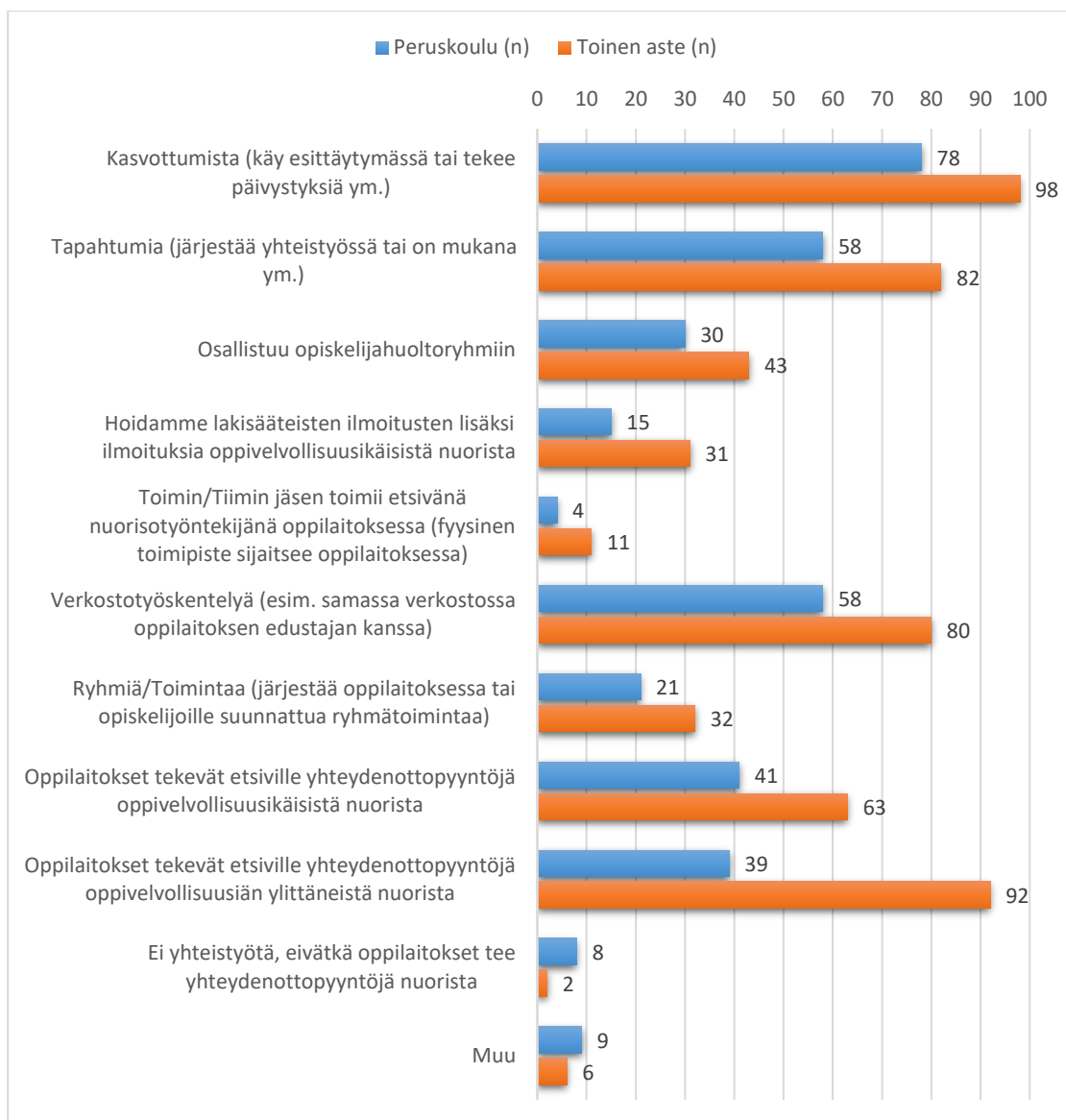
Kuva 1. Etsivään nuorisotyöhön tulevien ilmoitusten määrän muutos, vertailtavana muuttujana työkokemus

Kysyttäessä monivalintakysymyksenä millaista yhteistyötä etsivänuorisotyö tekee peruskoulun ja toisen asteen kanssa, kysymykseen saatiin 361 vastausta peruskoulun osalta ja 540 vastusta toisen asteen osalta. Tästä voidaan päätellä, että etsivät nuorisotyöntekijät hyödyntävät useampaa yhteistyötappaa oppilaitosten kanssa. Vastausten mukaan yleisin yhteistyömuoto niin peruskoulujen kuin toisen asteen kanssa oli kavottuminen (kuva 2). Tuloksista

myös selviää, että yhteistyötä tehdään määrällisesti enemmän ja monipuolisemmin toisen asteen kanssa.

Peruskoulujen kanssa tehtävässä yhteistyössä toiseksi suosituimmat yhteistyömuodot olivat tapahtumat 53,2 % (n= 58) sekä verkostotyöskentely 53,2 % (n= 58). Ilmoitusten tekemisestä koskevissa kohdissa melkein saman verran ääniä saivat vaihtoehdot: oppilaitokset tekevät yhteydenottopyyntöjä oppivelvollisuusikäisistä 37,6 % (n= 41) ja oppilaitokset tekevät yhteydenottopyyntöjä oppivelvollisuusiän ylittäneistä nuorista 35,8 % (n= 39). Vastanneista vain 7,3 % (n= 8) ilmoitti että eivät tee yhteistyötä oppilaitoksen kanssa, eivätkä oppilaitokset tee yhteydenottopyyntöjä nuorista.

Toisella asteella toiseksi suosituin yhteistyömuoto oli oppilaitoksen tekemät yhteydenottopyynnot oppivelvollisuusiän ylittäneistä nuorista 84,4 % (n= 92). 57,8 % (n= 63) ilmoitti että oppilaitos tekee yhteydenottopyyntöjä oppivelvollisuusikäisistä nuorista. Vain 1,8 % (n= 2) ilmoitti että ei tee yhteistyötä toisen asteen kanssa ja oppilaitokset eivät tee yhteydenottopyyntöjä nuorista.

Kuva 2. Etsivän nuorisotyön yhteistyömuodot peruskoulussa ja toisella asteella

Suurin osa vastaajista oli arvioinut yhteistyön pysyneen samana lakimuutoksen jälkeen sekä peruskoulussa 39 % (n= 43), että ammatillisissa oppilaitoksissa 43 % (n= 47) ja lukioissa 55 % (n= 60). Laskiessamme Likertin-asteikolla keskiarvoja tulee kirjallinen vastausasteikko muuttua numeraaliseksi. Tässä tapauksessa numerointi on seuraava: lisääntynyt paljon = 5, lisääntynyt vähän = 4, pysynyt samana = 3, vähentynyt vähän = 2 ja vähentynyt paljon = 1. En osaa sanoa –vastausvaihtoehto ei saa numeraalista vastiketta, koska se ei vaikuta keskiarvoon. Peruskoulussa tehtävän yhteistyön muutoksen keskiarvoksi tuli 2,5 (asteikolla 1–5), joka tarkoittaa että lakimuutoksen jälkeen yhteistyö on pysynyt pääsääntöisesti samana, mutta ollen hiukan vähentymisen puolella. Ammatillisissa oppilaitoksissa vastaava keskiarvo oli 2,9 eli arviolta yhteistyö on pysynyt samana lakimuutoksen jä-

lkeen. Lukioiden keskiarvo oli tasan 3, eli vastaava kuin ammatillisissa oppilaitoksissa. Tästä voidaan päätellä, että lakimuutos ei ole isossa määrin vaikuttanut yhteistyön määrään, yhteistyön vähentyminen näkyy kuitenkin peruskouluissa.

Kyselyssä oli mahdollisuus avata tarkemmin lakimuutoksen vaikutusta oppilaitoksien kanssa tehtävään yhteistyöhön kirjallisesti. Tarkentavia vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 49. Vastausten joukosta pystyttiin toteamaan kaksi aiheeseen liittyvää teemaa. Suosituin teema oli oppilaitoksilta tulevien suorien ilmoitusten ja yhteydenottopyyntöjen vähentyminen (n= 12). Näissä tapauksissa oppilaitos ei välttämättä ilmoittanut ollenkaan etsiville nuorisotyöntekijöille oppivelvollisuusikäisiä nuorista, vaan kunnassa toimiva oppivelvollisuus vastaava otti etsivän nuorisotyön tarvittaessa mukaan. Toinen esille noussut teema on oppilaitosten sisäinen siirto (n= 10). Osalla on kokemus, että nuoria pyrittiin oppilaitoksen sisällä siirtämään esim. alalta toiselle, kunnes hän täyttää 18-vuotta, jolloin ei ole enää oppivelvollisuusikäinen.

6.2 Oppivelvollisuus ja etsivä nuorisotyö

Opinnäytetyön kyselyssä selvitettiin kuka on kunnan oppivelvollisuuden ohjaus ja valvontavastuussa. Vastausten perusteella yleisimmin kunnan ohjaus- ja valvontavastuussa on opinto-ohjaaja/oppilaanohjaaja 38 % (n= 41). Toiseksi eniten vastauksia oli saanut vaihtoehto työhön erikseen palkattu työntekijä esim. oppivelvollisuuskoordinaattori 16 % (n= 17). Vastausten perusteella voidaan todeta että kunnat nimeävät ohjaus- ja valvontavastuussa olevan henkilön hyvin eri tavoilla ja eri ammattinimikkeille, sillä kokonaisuudessaan erilaisia vastauksia oli 27.8 % (n= 9) ei osannut sanoa kuka on kunnan ohjaus- ja valvontavastuussa ja vain yhdessä vastauksessa asiaa ei ollut kunnassa vielä päätetty. Yhdessäkään vastauksessa ei oltu nimetty etsivää nuorisotyöntekijää kunnan ohjaus- ja valvontavastuuseen.

52 % (n= 56) kyselyyn vastanneista vastasi että heidän kunnassaan on laadittu suunnitelma oppivelvollisuusikäisten ohjaamiseen. 7 % (n= 8) vastanneista ilmoitti että kyseistä suunnitelmää ei oltu luotu kuntaan. Loput eli 41

% (n= 45) eivät osanneet sanoa onko kuntaan luotu suunnitelma oppivelvollisuusikäisten ohjaamiseen.

Onko kunnassanne laadittu suunnitelma oppivelvollisuusikäisten ohjaukseen?

	Yli 5 vuotta % (n)	3-5 vuotta % (n)	1-2 vuotta % (n)	alle vuoden % (n)
Kyllä	62 (28)	52 (16)	38 (9)	33 (3)
Ei	9 (4)	6 (2)	8 (2)	0 (0)
En osaa sanoa	29 (13)	42 (13)	54 (13)	67 (6)
Yhteensä	100 (45)	100 (31)	100 (24)	100 (9)

Kuva 3. Työkokemus muuttujan vertailu, kunnan oppivelvollisuusikäisten ohjauksen suunnitelman tietoisuuteen

Vastaajien työkokemus etsivästä nuorisotyöstä vaikutti tietoon suunnitelman olemassaolosta. Yli 5 vuotta alalla työskennelleiden vastausprosentti kohtaan en osaa sanoa oli joukon pienin eli 29 %. Kyseinen vastausprosentti nousi mitä lyhyempi työkokemus alalta oli, jolloin alle vuoden etsivänä nuorisotyöntekijänä työskennelleinä vastausprosentti oli 67 % (kuva 3). Muuten työkokemuksella ei ollut vaikutusta tulosten kokonaisuuteen.

Onko kunnassanne laadittu suunnitelma oppivelvollisuusikäisten ohjaukseen?

	Suurikaupunki % (n)	Keskisuuri kaupunki % (n)	Taajamaan asuttu kunta % (n)	Maaseutumainen kunta % (n)
Kyllä	57 (8)	48 (10)	53 (31)	44 (7)
Ei	0 (0)	0 (0)	7 (4)	25 (4)
En osaa sanoa	43 (6)	52 (11)	40 (23)	31 (5)
Yhteensä	100 (14)	100 (21)	100 (58)	100 (16)

Kuva 4. Paikkakunnan koko muuttujan vertailu, kunnan oppivelvollisuusikäisten ohjauksen suunnitelman tietoisuuteen

Vastausten perusteella paikkakunnan koko ei suuresti vaikuttanut vastauksiin. Vastausmäärien ollessa pienet on vaikea tehdä luotettavia johtopäätöksiä, mutta vastausten perusteella näyttäisi, että mitä pienemmissä kunnissa oli yleisempää että ohjaussuunnitelmaa ei ole tehty. Suurissa kaupungeissa että keskisuurissa kaupungeissa vastaukset menivät miltei tasan kyllä ja en osaa vastata vastausten välillä. Kaupunkien vastauksissa ei ollut yhtäkään ei vaihtoehdon vastannutta. (kuva 4).

Kyselylomakkeeseen oli tehty jatkokysymys niille, jotka vastasivat että heidän kunnassaan on tehty suunnitelma oppivelvollisuusikäisten ohjaamisesta. Jatkokysymyksessä kysyttiin, mainitaanko etsivä nuorisotyöntekijä osana suunnitelmaa. 56 vastaajaa oli vastannut, että heidän kunnastaan löytyy kyseinen

suunnitelma, kuitenkin jatkokysymykseen pystyi vastaamaan myös tämän joukon ulkopuolelta, joten vastaajienmäärä jatkokysymyksessä oli 89.57 % (n= 51) vastasi että etsivä nuorisotyö mainitaan ohjaussuunnitelmassa. Tämä tarkoittaisi, että vain viidessä tapauksessa etsivää nuorisotyötä ei mainita tai ei ole tietoa mainitaanko. Valitettavasti ylimääräisten vastausten takia ei tilastoista selviä, kumpaan nämä viisi tapausta kuuluvat.

Etsivät nuorisotyöntekijät arvioivat kyselyssä tämänhetkistä nuorten tavoittamisen ja ohjaamisen tilaa. Suurin osa vastaajista 29 % (n= 32) arvioi nuorten tavoittamisen ja ohjaamisen sujuvan omalla paikkakunnalla jokseenkin hyvin. Hyvin lähelle samaa vastausprosenttia ylsi vastaus kohtalaisesti, jonka valitsi 27 % (n= 29) vastaajista. Vastausten perusteella ja keskiarvoja katsomalla voidaan todeta, että nuorten tavoittamisen ja ohjaamisen tila on tällä hetkellä kohtalainen. Paikkakunnan koko ei tuonut eroa vastausten välille, kaikissa tilastoissa keskiarvo oli 3 (kuva 5).

Kuinka arvioisit oppivelvollisten nuorten tavoittamisen ja ohjaamisen sujuvan paikkakunnallanne tällä hetkellä?

	Suurikaupunki % (n)	Keskisuuri kaupunki % (n)	Taajamaan asuttu kunta % (n)	Maaseutumainen kunta % (n)	Yhteensä % (n)
5 Erittäin hyvin	14 (2)	9 (2)	9 (5)	12 (2)	10 (11)
4 Jokseenkin hyvin	14 (2)	19 (4)	40 (23)	19 (3)	29 (32)
3 Kohtalaisesti	29 (4)	24 (5)	24 (14)	38 (6)	27 (29)
2 Jokseenkin huonosti	14 (2)	24 (5)	17 (10)	19 (3)	18 (20)
1 Erittäin huonosti	0 (0)	0 (0)	0 (0)	12 (2)	2 (2)
En osaa sanoa	29 (4)	24 (5)	10 (6)	0 (0)	14 (15)
Yhteensä	100 (14)	100 (21)	100 (58)	100 (16)	100 (109)
Keskiarvo	3,2	3,1	3,1	3	3,3

Kuva 5. Mielipide nuorten tavoittamisen ja ohjaamisen tilasta. Vertailevana muuttujana paikkakunnan koko

Kyselyn perusteella etsivän nuorisotyön aseman selkeys on lakimuutoksen myötä hiukan epäselvempi, vastausten keskiarvolla 2,6. Suurin osa vastanneista eli 40 % (n= 44) oli sitä mieltä etsivän nuorisotyön asema on hieman epäselvempi, kuitenkin toiseksi suosituin vastaus oli 28 % (n= 30) että asema on yhtä selkeä kuin ennenkin. Keskiarvoja tutkiessa voidaan todeta, että kaikissa työkokemusryhmissä keskiarvo on 2 – 3 välillä. Kuitenkin näyttää mitä vähemmän työkokemusta alalta on, sitä selkeämpänä pitää etsivän nuorisotyön asemaa. Alle vuoden alla työskennelleillä keskiarvo on 2,9, eli hyvin lähellä vastausta asema on yhtä selkeä kuin ennenkin, kun taas yli 5 vuotta alalla työskennellä kyseinen keskiarvo on 2,4 lähempänä hieman epäselvempää (kuva 6).

Kuinka koet uuden oppivelvollisuuslain vaikuttaneen etsivän nuorisotyön aseman (työtehtävien, kohderyhmän, yhteistyön) selkeyteen paikkakunnallanne?

	Yli 5 vuotta % (n)	3-5 vuotta % (n)	1-2 vuotta % (n)	alle vuoden % (n)	yhteensä % (n)
5 Huomattavasti selkeämpi	2 (1)	6 (2)	0 (0)	0 (0)	4 (4)
4 Hieman selkeämpi	7 (3)	16 (5)	25 (6)	22 (2)	15 (16)
3 Yhtä selkeä kuin ennenkin	36 (16)	23 (7)	21 (5)	22 (2)	28 (30)
2 Hieman epäselvempi	42 (19)	39 (12)	42 (10)	34 (3)	40 (44)
1 Huomattavasti epäselvempi	9 (4)	10 (3)	4 (1)	0 (0)	6 (7)
En osaa sanoa	4 (2)	6 (2)	8 (2)	22 (2)	7 (8)
Yhteensä	100 (45)	100 (31)	100 (24)	100 (9)	100 (109)
Keskiarvo	2,4	2,6	2,7	2,9	2,6

Kuva 6. Oppivelvollisuuslain vaikutus etsivän nuorisotyön asemaan, muuttujana työkokemus

Paikkakunnan koko vaikutti vastauksiin vahvemmin kuin työkokemus. Vaikka vastausten keskiarvot ovat vieläkin asteikolla 2 - 3, ovat erot kuntien ja kaupunkien välillä selvät. Vastausten perusteella mitä pienempi paikkakunta sitä epäselvempi etsivän nuorisotyön asema on. Suurten kaupunkien vastausten keskiarvo on 3,1, joka vastaa "yhtä selkeä kuin ennenkin"-vastausta. Kun taas maaseutumaisissa kunnissa vastaava keskiarvo on 2, eli asema on hieman epäselvempi kuin ennen lakimuutosta (kuva 7).

Kuinka koet uuden oppivelvollisuuslain vaikuttaneen etsivän nuorisotyön aseman (työtehtävien, kohderyhmän, yhteistyön) selkeyteen paikkakunnallanne?

	Suurikaupunki % (n)	Keskisuuri kaupunki % (n)	Taajamaan asuttu kunta % (n)	Maaseutumainen kunta % (n)
5 Huomattavasti selkeämpi	22 (3)	5 (1)	0 (0)	0 (0)
4 Hieman selkeämpi	14 (2)	19 (4)	16 (9)	6 (1)
3 Yhtä selkeä kuin ennenkin	14 (2)	29 (6)	36 (21)	6 (1)
2 Hieman epäselvempi	29 (4)	33 (7)	38 (22)	69 (11)
1 Huomattavasti epäselvempi	7 (1)	5 (1)	3 (2)	19 (3)
En osaa sanoa	14 (2)	9 (2)	7 (4)	0 (0)
Yhteensä	100 (14)	100 (21)	100 (58)	100 (16)
Keskiarvo	3,1	2,8	2,6	2

Kuva 7. Oppivelvollisuuslain vaikutus etsivän nuorisotyön asemaan, muuttujana paikkakunnan koko

Opinnäytetyön kyselyn eniten mielipiteitä jakanut kysymys liittyi oppivelvollisuus uudistuksen vaikutuksiin paljon ohjausta ja tukea tarvitsevien nuorten asemaan. Valitettavasti kyselylomakkeessa olleen kirjoitusvirheen takia vastausvaihtoehdoista puuttui vastausvaihtoehto samassa asemassa kuin ennenkin. Kyseisen vaihtoehdon kohdalle oli kirjoitettu jokseenkin paremmassa asemassa, joka on hyvin samaa tarkoittava kuin kyselyn toinen vaihtoehto hieman paremmassa asemassa. Tämä valitettava virhe voi hiukan vääristää kyseisen kysymyksen tilastotulosta.

Eniten vastauksia tuli väitteeseen paljon ohjausta ja tukea tarvitsevat nuoret olisivat jokseenkin paremmassa asemassa 25 % (n= 28) ja hieman heikommassa asemassa 24 % (n= 27). Vähiten vastauksia sai väite, että paljon tukea

ja ohjausta tarvitsevat nuoret olisivat selvästi paremmassa asemassa 3 % (n= 3). 40 % (n= 44) kyselyyn vastanneista etsivistä nuorisotyöntekijöistä ovat sitä mieltä että paljon ohjausta ja tukea tarvitsevat nuoret ovat oppivelvollisuusudistuksen johdosta hieman tai selvästi heikommassa asemassa (kuva 8).

Kuinka uskot oppivelvollisuusudistuksen vaikuttaneen paljon ohjausta ja tukea tarvitsevien nuorten asemaan?

	Yli 5 vuotta % (n)	3-5 vuotta % (n)	1-2 vuotta % (n)	alle vuoden % (n)	yhteensä % (n)
5 Selvästi paremmassa asemassa	0 (0)	3 (1)	4 (1)	11 (1)	3 (3)
4 Hieman paremmissa asemassa	11 (5)	13 (4)	25 (6)	22 (2)	16 (17)
3 Jokseenkin paremmassa asemassa	20 (9)	26 (8)	33 (8)	34 (3)	25 (28)
2 Hieman heikommassa asemassa	33 (15)	22 (7)	21 (5)	0 (0)	24 (27)
1 Selvästi heikommassa asemassa	11 (5)	26 (8)	13 (3)	11 (1)	16 (17)
En osaa sanoa	25 (11)	10 (3)	4 (1)	22 (2)	16 (17)
Yhteensä	100 (45)	100 (31)	100 (24)	100 (9)	100 (109)
Keskiarvo	2,4	2,6	2,8	3,2	2,5

Kuva 8. Oppivelvollisuusudistuksen vaikutus paljon tukea tarvitseviin nuoriin, muuttujana työkokemus

Kun katsotaan vastausten keskiarvoja voidaan todeta, että ne nojaavat kohti vaihtoehtoa jokseenkin paremmassa asemassa. Työkokemus ei tuo suurta vaihtelevuutta vastauksiin. Pieni johdonmukainen nousu voidaan havaita vastausten keskiarvoissa, jonka perusteella enemmän alan työkokemusta omaavat kokevat paljon tukea tarvitsevien nuorten aseman heikommaksi, kuin vähemmän alan työkokemusta omaavat. Vaihteluväli on kuitenkin hyvin mitätön, sillä yli 5 vuotta etsivänä nuorisotyöntekijänä olleiden vastauskeskiarvo on 2,4 ja alle vuoden etsivänä nuorisotyöntekijänä työskennelleiden keskiarvo on 3,2 (kuva 8).

Kun vertaillaan vastauksia paikkakunnan koon mukaan, on vastausten keskiarvojen vaihtelevuus vielä pienempää kuin työkokemuksen perusteella. Suuret kaupungit sekä keskikokoiset kaupungit olivat keskiarvoisesti täysin yhdenmukaisia, keskiarvolla 2,6. Taajaan asutettujen kuntien sekä maaseutu- maisten kuntien keskiarvot olivat desimaalin pienempiä, sillä taajaan asutettujen kuntien keskiarvo oli 2,5 ja maaseutumaiden kuntien 2,4 (kuva 9).

Kuinka uskot oppivelvollisuusudistuksen vaikuttaneen paljon ohjausta ja tukea tarvitsevien nuorten asemaan?

	Suurikaupunki % (n)	Keskisuuri kaupunki % (n)	Taajaan asuttu kunta % (n)	Maaseutumainen kunta % (n)
5 Selvästi paremmassa asemassa	0 (0)	5 (1)	2 (1)	6 (1)
4 Hieman paremmissa asemassa	7 (1)	14 (3)	19 (11)	12 (2)
3 Jokseenkin paremmassa asemassa	44 (6)	28 (6)	24 (14)	12 (2)
2 Hieman heikommassa asemassa	21 (3)	5 (1)	31 (18)	32 (5)
1 Selvästi heikommassa asemassa	7 (1)	24 (5)	14 (8)	19 (3)
En osaa sanoa	21 (3)	24 (5)	10 (6)	19 (3)
Yhteensä	100 (14)	100 (21)	100 (58)	100 (16)
Keskiarvo	2,6	2,6	2,5	2,4

Kuva 9. Oppivelvollisuus uudistuksen vaikutus paljon tukea tarvitseviin nuoriin, muuttujana paikkakunnan koko

Kyselyn viimeiseen avoimeen kirjallisten vastausten kohtaan vastasi 32 etsivää nuorisotyöntekijää. Vastauksista nousi kolme toistuvaa teemaa. Oppivelvollisuuslain uudistusta pidettiin suurimman osan nuorista kannalta hyvänä asiana, mutta vastauksissa puhuttiin kuinka osa nuorista hyötyisi esim. välivuodesta ja kuinka velvollisuus ja pakko ovat huonoja keinoja motivaation ja kouluun sitoutumisen kannalta (n= 7). Toinen teema käsittelee lakiuudistuksen resurssointia (n= 7). Useassa vastauksessa mainitaan resurssien puute, joko raha, työntekijät tai perehdytys. Kolmas teema on oppilaitosten väliset erot (n= 6) ja kuinka yhden paikkakunnan sisällä käytännöt voivat vaihdella paljonkin oppilaitoksesta riippuen.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

7.1 Keskeiset tulokset

Opinnäytetyön kyselyn tulosten mukaan oppivelvollisuuslain uudistuksella on ollut suurin vaikutus etsivään nuorisotyöhön tulevien ilmoitusten vähentymiseen. Oppilaitoksista tulevien ilmoitusten vähentyminen vuoden 2021 syksyn lakiuudistuksen jälkeen vaikuttaa etsivän nuorisotyön asiakaskuntaan. Ilmoitusten vähentymisellä on suora yhteys etsivän nuorisotyön asiakasmääriin ja niiden voidaan tulosten perusteella tulkita olevan laskussa ainakin oppilaitosten osalta.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että oppilaitosyhteistyötä tehdään laajasti ja monipuolisesti. Peruskoulussa hyödynnetään keskimäärin kolmea eri yhteistyömuotoa, kun toisella asteella keskimäärin viittä eri yhteistyömuotoa. Kasvottuminen oli yleisin yhteistyömuoto oppilaitosten kanssa niin peruskoulussa kuin toisella asteella. Etsivien nuorisotyöntekijöiden arvion mukaan peruskoulussa tehtävä yhteistyö olisi hiukan vähentynyt lakimuutoksen myötä. Johtopäätöksenä opinnäytetyön tuloksista voidaan todeta, että yhteistyö oppilaitosten kanssa ei ole loppunut oppivelvollisuuslain muutoksen myötä, eikä siinä ole tapahtunut suuria muutoksia.

Paikkakuntien oppivelvollisuuden ohjaus- ja valvontavastuussa oli yleisimmin opinto-ohjaaja/oppilaanohjaaja. Käytännöt ja nimikkeet vaihtelivat paljon, joka kertoo käytäntöjen monipuolisuudesta. Kunnan etsivä nuorisotyö ei näytä tämän tutkimuksen valossa olevan ohjaus- ja valvontavastuullinen, mikä kertoo paikkakuntien ymmärryksestä etsivän nuorisotyön työnkuvaa kohtaan.

Opinnäytetyön tulosten perusteella paikkakuntien käytännöt eivät ole yhdenmukaiset keskenään. Tämä vaikeuttaa etsivän nuorisotyön asemaa palveluverkostossa. Kyselyn tuloksista selvisi että suuri osa etsivistä nuorisotyöntekijöistä ei ole tietoisia kunnan oppivelvollisuusikäisten ohjaussuunnitelmasta tai sellaista ei kunnassa ole. Kuitenkin niillä paikkakunnilla, jossa suunnitelma oli tehty, etsivä nuorisotyö oli mainittu suurimmassa osassa osana suunnitelmaa. Tästä voidaan päätellä että yhteisiä linjauksia tarvitaan, jotta palveluverkostot saadaan tasavertaisiksi ja etsivän nuorisotyön asemaa sekä toimenkuvaa selkeytettyä.

Pääsääntöisesti vastaajat olivat vähintäänkin kohtalaisen tyytyväisiä nykyiseen nuorten tavoittamisen ja ohjaamisen tilaan. Kuitenkin vastaajat kokivat, että oma asema on hiukan epäselvempi kuin ennen lakimuutosta. Opinäytetyön tuloksista selvisi, että paljon ohjausta ja tukea tarvitsevien nuorten asema on monen etsivän nuorisotyöntekijän mielestä hieman tai paljon heikompi lakimuutoksen takia. Tämä mielestäni kertoo muutoksen haasteista, joka koskee erityisesti niitä nuoria, joilla on riski jäädä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle tulevaisuudessa. Tuloksista voidaan päätellä että oppivelvollisuuden lakimuutos ei ole kaikilta osin onnistunut ja resursseja kaivataan erityisesti paljon ohjausta ja tukea tarvitsevien nuorten tukemiseen.

Mielestäni opinnäytetyöni tulokset osoittavat että etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten yhteistyö tulee jatkumaan ja kehittymään tulevaisuudessa. Yhteistyön sisältö tulee todennäköisesti muuttumaan tulevaisuudessa asiakaskehityksen myötä. Tuloksista on huomattavissa että tulevaisuudessa etsivän nuorisotyön asiakkaat tulevat painottumaan oppivelvollisuusikäisiä vanhempiin nuoriin.

Etsivän nuorisotyön asema osana nuorten ja nuorten aikuisten palveluverkostoa on vakaalla pohjalla. Etsivät nuorisotyöntekijät ovat opinnäytetyön perusteella joustavia ja monipuolisia toimijoita, joka mielestäni mahdollistaa

roolin osana oppivelvollisuusikäisten palveluverkostoa ja sen rajapinnalla toimimista. Tulosten perusteella enneltaehkäisevä toiminta ja itsensä sekä osaamisensa esiin tuominen ovat keskeisimpiä tehtäviä etsivän nuorisotyön roolissa oppivelvollisuusikäisten nuorten parissa.

7.2 Luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa tulee ottaa huomioon validiteetti ja reliabiliteetti. Validiteetti kertoo mitattiinko tutkimuksessa oikeaa asiaa/ilmiötä. Reliabiliteetti taas kertoo tarkasta mittauksesta ja tulosten toistettavuudesta. (Vehkalahti 2014, 40–41.)

Tutkimuksen validiteettia tukee tutkimuskysymykset ja niihin saadut vastaukset. Kyselyyn vastanneet olivat osanneet vastata kysymyksiin ja olivat pääsääntöisesti löytäneet kysymyksistä itselleen omaan tilanteeseen sopivat vaihtoehdot. Täsmälliset tavoitteet ja tarkkaan valittu kohderyhmä edistävät tutkimuksen validiteettia ja ilman niitä on riski tutkia vääriä asioita (Heikkilä 2014, 27). Kohderyhmä omassa tutkimuksessani oli laaja ja vastausprosentti kuitenkin pieni, joka vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen.

Tutkimuksen tekemistä haastoi rajallinen määrä tutkimustietoa oppivelvollisuudesta ja sen vaikutuksista, koska uudistus on ajankohtainen ja sen vaikutuksia ei ole ehditty vielä tutkia. Etsivästä nuorisotyötä oli helpompaa löytää lähdekirjallisuutta sekä tutkittua tietoa. Lähdekirjallisuuden yksi suurimmista haasteista oli löytää ulkomaalaista tieto-/tutkimuskirjallisuutta, tukemaan teoreettista viitekehystä.

Reliabiliteettiin vaikuttaa otoskoko, jonka ollessa pieni on riski, että vastaukset ovat sattumanvaraisia ja eivät ole toistettavissa (Heikkilä 2014, 28). Kuten todettua tutkimuksen otoskoko ja vastausprosentti jäi pieneksi. Kuitenkin tutkimuksessa vertailtavien muuttujien näkökulmasta se oli pienistä vastaajamääristä huolimatta kattava. Valittu analyysimenetelmä ei kaikilta osin ollut ideaali, sillä muuttujien vertailu pienillä vastaajamäärillä tuotti haastetta ja vähensi vastausten luotettavuutta.

Kyselylomakkeen testaaminen pienellä koejoukolla olisi voinut ehkäistä väärinymmärryksiä ja lisätä vaihtoehtoja monivalintakysymyksiin. Kyselylomakkeen testaaminen olisi myös ehkäissyt esimerkiksi asiavirheen, jonka takia yhdessä kysymyksessä ei ollut neutraalia valintaa. Kyselylomake oli kuitenkin pääsääntöisesti toimiva ja se mahdollisti tiedon keräämisen.

Oman näkemykseni mukaan tutkimus on toistettavissa, mutta sen tulokset ovat sidoksissa aikaan ja yhteiskunnalliseen tilaan. Vastanneista osa ei ollut työskennellyt etsivänä nuorisotyöntekijänä ennen lakimuutosta, joka haastaa mielipiteiden antoa ja vaikuttaa tuloksiin, kun aiheesta puuttuu omakohtainen kokemus. Mielestäni tutkimustulokset ovat suuntaa antavia ja kertovat tämänhetkisestä tilanteesta.

7.3 Jatkotutkimus- sekä kehittämisehdotukset

Oppivelvollisuuden vaikutus etsivän nuorisotyöhön on laaja aihe, jossa on mahdollisuuksia useisiin eri näkökulmiin. Tutkimuksellisesti olisi tämän tutkimuksen pohjalta mielenkiintoista tietää lisää koulujen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Mitä etsivä nuorisotyö tekee kouluissa ja oppilaitoksissa? Keiden kanssa oppilaitoksissa tehdään yhteistyötä?

Kysely toteutettiin valtakunnallisesti, mutta olisi mielenkiintoista tutkia eri maakuntien ja AVI-alueiden tilannetta tarkemmin. Kysely toteutettiin vain suomenkielellä etsivää nuorisotyötä tekeviin ammattilaisiin, olisi mielenkiintoista saada mukaan myös muilla kielillä työtä tekevät ja verrata tuloksia. Kysely on mahdollista toistaa ja ajan kuluessa olisi hieno nähdä miten oppilaitosyhteistyö ja oppivelvollisten ohjaus edistyvät. Mikä on etsivän nuorisotyön rooli tulevaisuudessa oppivelvollisuusikäisten ohjauksessa?

Kyselyssä tuli ilmi myös oppivelvollisuusikäisten ohjaussuunnitelma, josta olisi mukava tietää enemmän. Niissä kunnissa missä tämä suunnitelma on olemassa, mitä se sisältää? Mikä on suunnitelmassa etsivän nuorisotyön rooli? Mielestäni tästä voisi jalostaa myös kehitysohjaustyön ja mallintaa oppivelvollisen paikkakuntaakohtaisen palvelupolun ja suunnitelman.

Kysely teetettiin etsiville nuorisotyöntekijöille, mutta kohdejoukon muutoksella voisi saada kattavamman kuvan ilmiöstä. Oppivelvollisuusmuutoksen keskeisessä roolissa on paikkakunnasta riippumatta kunnan ohjaus- ja valvontavastuussa oleva henkilö. Mikä on kunnan ohjaus- ja valvontavastuussa olevan henkilön näkemys etsivän nuorisotyön asemasta oppivelvollisten nuorten ohauksessa?

Kyselyn avulla saattin tietoa että oppilaitokselta etsivään nuorisotyöhön tulevien ilmoitusten määrä on vähentynyt. Olisi mielenkiintoista tutkia tätä tarkemmin. Onko vaikutusta asiakasmääriin? Tuleeko lakimuutoksen seurauksena muualta enemmän ilmoituksia? Onko etsivän nuorisotyön asiakaskunta muuttunut?

LÄHTEET

- Bamming, R. & Hilpinen, M. 2020. Etsivä nuorisotyö 2019. Valtakunnallisen etsivän nuorisotyön kyselyn tulokset. WWW-julkaisu. Saatavissa: https://nuorisotilastot.fi/wp-content/uploads/2022/06/ET_2019_raportti_2020_11_02.pdf [viitattu 22.09.2022].
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu painos. Porvoo: Edita Publishing.
- Huhtajärvi, P. 2016. Ammatillinen etsivä työ. Hoikkala, T. & Sell, A. (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Hämäläinen, R. & Halonen, T. 2021. Verkko-ohjaus digitaalisena palveluna. Hämäläinen, R.; Halonen, T. & Mäkinen, M. (toim.) *Digihyvinvointi kuuluu kaikille*. WWW-julkaisu. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-334-1> [viitattu: 29.11.2023].
- Kaartinen-Koutaniemi, J. (toim.). 2012. Etsivässä nuorisotyössä. Helsinki: LK-kirjat, Lasten Keskus.
- Kautto-Koukka, L. & Kolehmainen, M. 2017. Näkyväksi tulevia nuoria. Etsivän nuorisotyön Akku-ryhmätoiminta mielen hyvinvoinnin tukena ja ehkäisevän päihdetyön toimintamallina. *Sosiaalipedagoginen aikakauskirja*. WWW-julkaisu. Saatavissa: <https://doi.org/10.30675/sa.63509> [viitattu 10.11.2023].
- Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kinnunen, R. 2023. ”Olen päässyt omille jaloilleni”. Etsivän nuorisotyön valtakunnalliset Sovari 2022 -tulokset. WWW-julkaisu. Saatavissa: <https://www.intory.fi/materiaalipankki/olen-paassyt-omille-jaloilleni-etsivan-nuorisotyon-valtakunnalliset-sovari-2022-tulokset/> [viitattu: 28.11.2023].
- Koskela, S. 2023. Koulun Moniammatillinen yhteistyö – edellytyksiä, haasteita ja hyötyjä. Hänninen-Uutela, A-L, & Penttinen, P. (toim.) *Koulunuorisotyö*. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.
- Lahtinen, M. & Lankinen, T. 2022. Koulutuksen lainsäädäntö käytännössä. Helsinki: Tietosanoma, Art House Oy.
- Lapsi- ja nuorisopoliittinen ministeriryhmä. 2020. Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023. Tavoitteena nuoren merkityksellinen elämä ja osallisuus yhteiskunnassa. WWW-julkaisu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-697-3> [viitattu 04.02.2022].
- Manninen, S. 2023. Kouluviihtyvyys ja siihen liittyvät tekijät perusopetuksessa ja toisen asteen opinnoissa. Hänninen-Uutela, A-L, & Penttinen, P. (toim.) *Koulunuorisotyö*. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

Määttä, M. & Piironen, M. 2022. Etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan anti ja näkymät kunnan monialisessa yhteistyössä. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

Määttä, S. 2023. Opiskelumotivaation tukeminen oppilaitosnuorisotyössä. Hänninen-Uutela, A-L, & Penttinen, P. (toim.) *Koulunuorisotyö*. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

Nuorisolaki 21.12.2016/1285.

Oppivelvollisuuslaki 30.12.2020/1214

Paajanen, M., Piironen, M. & Uusitalo, K. 2021. Etsivä nuorisotyö ja oppilaitokset. Kantonen, H; Hännikäinen-Uutela, A-L. & Kiilakoski, T. (toim.) *Nuorisotyötä kouluissa ja oppilaitoksissa*. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. WWW-julkaisu. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-372-3> [viitattu: 11.02.2022].

Paananen, P., Piironen, M. & Uustalo, K. (toim.). 2022. Etsivän nuorisotyön käsikirja. Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. Kohdennetun nuorisotyön osaamiskeskus.

PAR-järjestelmä. s.a. Asiakas- ja tilastointijärjestelmä työpajoille ja etsivään nuorisotyöhön. WWW-julkaisu. Saatavissa: <https://par-jarjestelma.fi/> [viitattu: 28.11.2023].

Pohjantammi, I. 2013. Etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajapalvelut monialaisessa yhteistyössä. WWW-julkaisu. Saatavissa: https://asiakas.kotisivukone.com/files/pohjantammi.kotisivu.com.kotisivukone.com/tiedostot/0_Rajanylittajat_raportti_julkaistu.pdf [viitattu 07.02.2022].

Ronkainen, S. & Karjalainen, A. (toim.). 2008. Sähköä kyselyyn! Web – kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, S. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. WWW-julkaisu. Saatavissa: www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus [viitattu 09.11.2023].

Suomen nuorisotyön tilastot. 2023a. Etsivä nuorisotyö. Suomen nuorisotyön tilastot. WWW-julkaisu. Saatavissa: <https://nuorisotilastot.fi/199/visualisointi/etsiva-nuorisotyö/> [viitattu: 10.11.2023].

Tilastokeskus. 2023a. Koulutuksen keskeyttäminen koulutussektoreittain ja maakunnittain. WWW-julkaisu. Saatavissa: https://pxdata.stat.fi:443/PxWeb/api/v1/fi/StatFin/kkesk/statfin_kkesk_pxt_133n.px [viitattu 30.11.2023]

Tilastokeskus. 2023b. Vieraskieliset. WWW-julkaisu. Saatavissa: https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/vieraskieliset.html#maara_maittain [viitattu 04.11.2023].

Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg, M. 2020. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos.

Valkendorff, T., Huuskonen, P. & Ruuskanen, E. 2017 Seinättömän nuorisotyön mahdollisuuksia – kuvaus osallistuvasta toimintakokeilusta. Hoikkala, T. & Kuivakangas, J. (toim.). 2017. *Kenen nuorisotyö. Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet*. WWW-julkaisu. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-456-279-9> [viitattu: 30.11.2023].

Valtioneuvosto. 2019. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019: Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. WWW-julkaisu. Päivitetty: 10.12.2019. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-808-3> [viitattu: 08.12.2021].

Valtioneuvoston kanslia. 2019. Verkostojohtamisen opas. WWW-julkaisu. Päivitetty: 21.03.2019. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-710-9> [viitattu 30.09.2022].

Vauhkonen, T. & Hoikkala, T. 2020. Syrjäytymisen lasku. Tutkimus syrjäytymisestä, sen kustannuksista ja kohdennetun nuorisotyön vaikuttavuudesta. WWW-julkaisu. Saatavissa: https://www.nuorisotutkimusseura.fi/imaget/syrjaytymisen_lasku.pdf [viitattu 04.02.2022].

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.

Vilen, A. (toim.) 2018. Etsivän nuorisotyön käsikirja. Etsivän nuorisotyön kehittämisen tuki -projekti. WWW-julkaisu. Saatavissa: <https://www.intory.fi/materiaalipankki/etsivan-nuorisotyon-kasikirja/> [viitattu 08.12.2021].

Yhteys etsivään. s.a. Tietoa palvelusta ja yhteystiedot. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://yhteysetsivaan.fi/tietoa-palvelusta-ja-yhteystiedot> [viitattu 04.02.2022].

Kyselylomake

Kysely oppivelvollisuudesta ja etsivästä nuorisotyöstä

Seuraava kysely on osa YAMK-opinnäytetyötä, jonka tavoitteena on selvittää millainen vaikutus oppivelvollisuuslain muutoksella (syksy 2021) on ollut etsivään nuorisotyöhön ja sen yhteistyöhön oppilaitosten kanssa. Tutkimuksen kohderyhmänä toimivat Suomen etsivät nuorisotyöntekijät.

Tutkimuskysymys opinnäytetyössä on: Millainen vaikutus oppivelvollisuuden lakimuutoksella on etsivään nuorisotyöhön? Lisäksi on tarkoitus selvittää: Mikä vaikutus lakimuutoksella on ollut etsivän nuorisotyön asiakasmääriin? Miten lakimuutos on vaikuttanut yhteistyöhön etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten välillä? Millaisena etsivä nuorisotyö näkee oman asemansa oppivelvollisten ohjauksessa?

Kyselyn tuloksia käytetään YAMK-opinnäytetyössä. Opinnäytetyö tehdään yhteistyössä Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry:n kanssa. Tuloksia voidaan hyödyntää etsivän nuorisotyön valtakunnalliseen kehittämiseen.

Tietosuojailmoitus on luettavissa seuraavasta linkistä: [Tietosuojailmoitus](#)
Kysymyksissä ja ongelmissa ole yhteydessä: Hanna Träff:
ohatr002@edu.xamk.fi

Taustatiedot

1. Paikkakunnan koko
 - a) Suuri kaupunki (yli 80 000 asukasta)
 - b) Keskisuuri kaupunki (20 000 – 80 000 asukasta)
 - c) Taajaan asuttu kunta (4 000 – 20 000 asukasta)
 - d) Maaseutumainen kunta (alle 4 000 asukasta)

2. Minkä maakunnan alueella toimit?
(vaihtoehdot rullakkoon)

3. Kuinka pitkään olet työskennellyt etsivänä nuorisotyöntekijänä?
 - a) alle vuoden
 - b) 1–2 vuotta
 - c) 2–5 vuotta
 - d) yli 5 vuotta

4. Paikkakuntani alueella sijaitsee (valitse yksi tai useampi sopivista vaihtoehdoista)
 - a) Peruskoulu
 - b) Ammatillinen oppilaitos
 - c) Lukio
 - d) Ei mikään yllä olevista

Oppivelvollisuus ja oppilaitokset

5. Kuinka lakimuutos on vaikuttanut ilmoitusten määrään oppivelvollisuusikäisistä nuorista (syksy 2021 jälkeen)? Ilmoitukset ovat...
- a) Lisääntyneet paljon
 - b) Lisääntyneet hiukan
 - c) Pysyneet samana
 - d) Vähentyneet hiukan
 - e) Vähentyneet paljon
 - f) En osaa sanoa
6. Millaista yhteistyötä paikkakuntanne etsivä nuorisotyö tekee peruskoulun kanssa?
- a) Kasvottumista (käy esittäytymässä tai tekee päivystyksiä ym.)
 - b) Tapahtumia (järjestää yhteistyössä tai on mukana ym.)
 - c) Osallistuu opiskelija huoltoryhmiin
 - d) Hoidamme lakisääteisten ilmoitusten lisäksi ilmoituksia oppivelvollisuusikäisistä nuorista.
 - e) Toimin/Tiimin jäsen toimii etsivänä nuorisotyöntekijänä oppilaitoksessa (fyysinen toimipiste sijaitsee oppilaitoksessa)
 - f) Verkostotyöskentelyä (esim. samassa verkostossa oppilaitoksen edustajan kanssa)
 - g) Ryhmiä/Toimintaa (järjestää oppilaitoksessa tai opiskelijoille suunnattua ryhmätoimintaa)
 - h) Oppilaitokset tekevät etsiville yhteydenottopyyntöjä oppivelvollisuusikäisistä nuorista.
 - i) Oppilaitokset tekevät etsiville yhteydenottopyyntöjä oppivelvollisuuden ylittäneistä nuorista.
 - j) Ei yhteistyötä, eivätkä oppilaitokset tee yhteydenottopyyntöjä nuorista
 - k) Muuta, mitä?

7. Millaista yhteistyötä paikkakuntanne etsivä nuorisotyö tekee toisen asteen oppilaitoksen kanssa?
- a) Kasvottumista (käy esittäytymässä tai tekee päivystyksiä ym.)
 - b) Tapahtumia (järjestää yhteistyössä tai on mukana ym.)
 - c) Osallistuu opiskelija huoltoryhmiin
 - d) Hoidamme lakisääteisten ilmoitusten lisäksi ilmoituksia oppivelvollisuus ikäisistä nuorista.
 - e) Toimin/Tiimin jäsen toimii etsivänä nuorisotyöntekijänä oppilaitoksessa (fyysinen toimipiste sijaitsee oppilaitoksessa)
 - f) Verkostotyöskentelyä (esim. samassa verkostossa oppilaitoksen edustajan kanssa)
 - g) Ryhmiä/Toimintaa (järjestää oppilaitoksessa tai opiskelijoille suunnattua ryhmätoimintaa)
 - h) Oppilaitokset tekevät etsiville yhteydenottopyyntöjä oppivelvollisuusikäisistä nuorista.
 - i) Oppilaitokset tekevät etsiville yhteydenottopyyntöjä oppivelvollisuuden ylittäneistä nuorista.
 - j) Ei yhteistyötä, eivätkä oppilaitokset tee yhteydenottopyyntöjä nuorista
 - k) Muuta, mitä?
8. Kuinka tekemänne yhteistyö on muuttunut seuraavien kouluasteiden kanssa lakimuutoksen jälkeen (syksy 2021)? Peruskoulu, ammatilliset oppilaitokset ja lukio kysyttiin erikseen.
- a) Lisääntynyt paljon
 - b) Lisääntynyt vähän
 - c) Pysynyt samana
 - d) Vähentynyt vähän
 - e) Vähentynyt paljon
 - f) En osaa sanoa
9. Kerro tarkemmin, miten lakimuutos ja mikä lakimuutoksessa on vaikuttanut oppilaitosyhteistyön muuttumiseen

Oppivelvollisuus ja etsivä nuorisotyö

10. Kuka toimii kuntanne oppivelvollisuuden ohjaus- ja valvontavastuussa?

- a) Kuraattori
- b) Opinto-ohjaaja/Oppilaanohjaaja
- c) Rehtori
- d) Aiheeseen erikseen palkattu työntekijä esim. oppivelvollisuuskoordinaattori
- e) Sivistysjohtaja
- f) Kunnanjohtaja
- g) Nuorisotyön esimies
- h) Nuorisotyöntekijä
- i) Etsivä nuorisotyöntekijä
- j) Asiaa ei ole kunnassani päätetty
- k) En osaa sanoa
- l) Muu, kuka?

11. Onko kunnassanne laadittu suunnitelma oppivelvollisuusikäisten ohjaukseen?

- a) Kyllä
- b) Ei
- c) En osaa sanoa

12. Jos vastasit edelliseen kyllä, mainitaanko etsivä nuorisotyö osana suunnitelmaa?

- a) Kyllä, mikä on etsivän nuorisotyöntekijän tehtävä?
- b) Ei
- c) En osaa sanoa

13. Kuinka arvioisit oppivelvollisten nuorten tavoittamisen ja ohjaamisen sujuvan paikkakunnallanne tällä hetkellä?

- a) Erittäin hyvin
- b) Jokseenkin hyvin
- c) Kohtalaisesti
- d) Jokseenkin huonosti
- e) Erittäin huonosti
- f) En osaa sanoa

14. Kuinka koet uuden oppivelvollisuuslain vaikuttaneen etsivän nuorisotyön aseman (työtehtävien, kohderyhmän, yhteistyön) selkeyteen paikakunnallanne? Etsivän nuorisotyön asema on nyt...
- a) Huomattavasti selkeämpi
 - b) Hieman selkeämpi
 - c) Yhtä selkeä kuin ennenkin
 - d) Hieman epäselvempi
 - e) Huomattavasti epäselvempi
 - f) En osaa sanoa
15. Kuinka uskot oppivelvollisuus uudistuksen vaikuttaneen paljon ohjausta ja tukea tarvitsevien nuorten asemaan?
- a) Selvästi paremmassa asemassa
 - b) Hieman paremmassa asemassa
 - c) Jokseenkin paremmassa asemassa
 - d) Hieman heikommassa asemassa
 - e) Selvästi heikommassa asemassa
 - f) En osaa sanoa
16. Onko muuta mitä haluat kertoa oppivelvollisuus uudistuksesta tai oppilaitosyhteistyöstä?